

(Izšla ob 4 jutraj.)

Stane celoletno... 240 K
mesečno... 20
za inozemstvo... 600

Oglasi za vsak mm višine
stolpca (58 mm)... 2 K
mali oglasi do 30 mm
stolpca (58 mm)... 1.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72

Upravišтво:

Trsarsnova ulica št. 5A
Telefon št. 26.

Račun kr. pošt. čak. urada
šte. 11.842.

Ljubljana, 17. decembra.

Na gradu predsednika češkoslovaške republike v Lani in v prostorih češkega zunanjega ministra v Pragi so se predvčeršnjim in včeraj odigrali važni dogodki. V razgovorih s predsednikom avstrijske republike Hainischem in avstrijskim kancelijem je bil sklenjen sporazum med Češko in Avstrijo, ki ga dunajski listi označujejo kot začetek nove epoke v politiki srednje Evrope. Ta navidez nekoliko eksaltirana označba je v svojem bistvu vendarle pravilna. Vojna je razrušila stavbo nekdanje avstroogrske monarhije in zdelo se je, da se narodi, ki so stoletja bili v habsburški državi kot gospodari, ali pa kot sužnji orodje v rokah rojstinske politike habsburške dinastije, ne bodo nikdar odpravili, drug drugega mrzili. Nove nacionalne države so v svoji politiki krenile vsaka na svojo stran in le staro bratstvo med Čehi in Jugoslavlani se je v svobodi še okrepilo in nam je dalo v češko - jugoslovanski zvezi prvo jedro nove mednarodne organizacije v srednji Evropi. Zaradi svetovnih dogodkov je Jugoslavija in Češko prepračal o potrebi, da se ustvari jaka zaščitna organizacija v obrambo temeljnih internacionalnih zakonov naše eksistence, mirovnih pogojev. Tako je iz ožje češko - jugoslovanske zveze nastala s pristopom Rumunije »Mala antanta«, katere pravi pomen za mir v Evropi je že historično dokazan.

Politiško naravno je bilo, da »ta Avstrija in Madžarska kot državi nekdanj gospodujočih narodov ali svojo pot, Madžarska je ostala nepopolnija. Pozabiti ne more nekdanjih časov in njena politika se še vedno nalaga v konfliktih z interesi novih nacionalnih držav. Avstrijo je grozna gospodarska usoda polagoma spametovala. Dolgo so se tudi tam uveljavljale šovinistične smeri in avstrijski državnik se se, zanašajoč se na obetanja velikih sil, vdajali špekulacijam, ki so njihovo državo vedno očitneje spravljale na pot trajnega nasprotja proti slovenskim sosedom. Tako je Avstrija nekaj časa bila slepo orodje v rokah italijanske intrige, naperjene v prvi vrsti proti nam, pa naravnost tudi proti vedno čvrstjeji novi evropski sili, Mali antanti. V beneškem sporazumu je triumfirala italijanska politika in če je izgledalo, da se jej je posrečilo obnoviti staro nemško-avstrijsko-madžarsko zvezo proti slovenski opasnosti.

Češka politika se je pod vodstvom svojega odličnega voditelja dr. Beneša precej časa trudila, dokazati Madžarom in Avstrijem, da je odkritosrčen sporazum Male antante nezgodna posledica novega stanja v srednji Evropi ter njih lasten življenjski interes. Kako prav je imel dr. Beneš, so pokazala globoka razočaranja, ki so zadela Madžare v večji meri pa še Avstrije. Avstrija neprestano čuje mnogo lepih besedi, da se ji bo pomagalo v njeni »trahoviti bedi, ki ji vsak dan preti s popolnim poginom. Tola njihče ji ne pomaga, ne v gospodarstevu pa tudi ne v političnem oziru. Plebiscit v Sopronju je znova dokazal njeno popolno osamljenost.

V teh težkih časih je Češkoslovaka, gotovo ne brez vednosti in odobrenja svojih zaveznikov, ponudila Avstriji prijateljsko roko. Pokazala ji je možnosti realne gospodarske pomoči in politične opore, ki jo ta država tako nujno rabl. Dokazala jej je, da je njen spaz le v odkritosrčnem sporazumu s njenimi slovanskimi sosedomi. Izgleda, da je Avstrija spoznala, da v Parizu, Londonu ali Rimu za njo ni pravega. Tako je prišlo do dogovora v Lani in Pragi, ki uvaja med Avstrijo in Češkoslovaško redne gospodarske odnose, angažira za Dunaj finančelnjo pomoč češke republike, ustvarja stanje politične lojalnosti med obema državama in vsebuje obvezo skupne obrambe proti vsemu, kar bi ogrozilo temelje obstoja ene in druge države. Ta politični sporazum more v resnici biti pričetek nove ere v politiki srednje Evrope, ker na široko otvara pot pristopu Avstrije k Mali antanti. Politika koncepcije ministra Beneša je postavila na mesto nekdanjega prišlepnega sožitja oblonavskih narodov in na mesto fantastičnega »pogovora francoskih in angleških politikov, ki so skonstruirali idejo polovarske konfederacije, novo edino realno in koristno mednarodno organizacijo svobodnih narodov srednje Evrope. Ta politična koncepcija zmaga. Avstrijsko - češkoslovaška konvencija je nov dokaz njene notranje upravnosti.

Pred sestavo nove koalicijske vlade

Beograd, 17. decembra. (Izv.) Po blagodarjenju v zborni cerkvi povodom kraljevega rojstnega dne je odšel predsednik skupščine dr. Ribar ob 12. uri na dvor, kjer je naznanil kralju, da je končana njegova misija posredovanja med radikali in demokrati. Priporočal je kralju, naj takoj poveri Pašiču mandat za sestavo nove vlade. Kralj pokliče Pašiča najbrže že popoldne k sebi. Ako bodo danes odstranjene tudi ovire, ki so nastale zaradi rošitve vprašanja podtajniških mest in posamezni klubi določili svoje ministrske kandidate, potem bo vlada sestavljena že jutri dopoldne.

NIKOLA PAŠIČ POVERJEN S SESTAVO VLADE.

Beograd, 17. decembra. (Izv.) Takoj po posetu dr. Ribarja na dvoru je bil pozvan h kralju Nikola Pašič, kateremu je poveril sestavo vlade. Nato so se sestali v predsedstvu skupščine gg. Pašič, Davković, Pribežević, dr. Ribar in Aca Stanovčić, Jovan Jovanović in Joca Jovanović k posvetovanju. G. Davković je bil prilikom vnovič sporočil željo demokratov, da se jim odstopi mesto podtajnika v ministru agrarne reforme in ne v ministru saobračaja. G. Pašič je odgovoril, da bo želja demokratov sporočil radikalskemu klubu ter da bo vse storil, da se tej želji ugodil.

POGAJANJA ZA SESTAVO VLADE SE NADALJUJEJO.

Beograd, 17. decembra. Dr. Ribar in Ljuba Davidović sta danes dopoldne posetila Pašiča in mu naznanila željo demokratskega kluba, da se demokrat odstopi mesto podtajnika v agrarnem ministru. Opozorila sta ga dalje, da je v interesu države, da se vlada sestavi čim prej in izrazila nado, da radikali iz demokratske zahteve ne bodo delali težko. Zli se pa, da dela vprašanje podtajnikov precejšnje težave, ker zahtevajo svojega podtajnika v notranjem in agrarnem ministru sedaj tudi muslimani, samostojna kmetijska stranka pa v agrarnem ministru. Muslimani naglašajo, da so smatrali doedanje vlado za vlado koalicijske. Ker pa se hočejo sedaj radikalji v notranjem ministru strankarsko osigurati, morajo dosledno zahtevati enako pravo tudi oni. Pašič je pozval ministra Pucija za popoldne plameno k sebi, imenom muslimanov pa ga poselil minister dr. Spaho.

Ceška in Avstrija

Praga, 17. decembra. (Izv.) Kancelar dr. Schober je sprejel danes pred svojim povratkom na Dunaj poročevalce časopisa in jim izjavil: »Moje zadovoljstvo je veliko, ker se nam je posrečilo, odnosa s Češkoslovaško, ki so bili že zadnje mesece zadovoljivi, zopet znatno izboljšati. Dogovore v Portorose smo na sedanj konferenci odobrili in smo se odločili, da jih udeležimo. O provizorni trgovinski pogodbi med Avstrijo in Češkoslovaško so se vrnila nova posvetovanja. Obe vladi sta pripravljene, da pogodbo sedaj tudi ratificirata. Tudi za obojestransko potovanja so bile dosežene značne olajšave. V llistatu pribežeta politična posvetovanja so znatno napredovala v Pragi, tako da je prva etapa že končana. Ako bi nastala med obema državama kakšna sporna vprašanja, pridejo takoj pred razodishe, da se poravnajo mirnim potom. S tem hočete obe državi pokazati, da nameravate živeti v miru in tudi urediti misel miru».

Rim, 16. decembra. »Epoca« poroča, da je bil zunanji minister Della Torretta v kuloarjih povprašan glede sopronjske zadeve. Zunanji minister je odklonil vsako odgovornost za tamošnje dogodke, ker gre za zadevo, ki spada v delokrog poslanske konference in generalske komisije. V kuloarskih razgovorih so se obrazložila prizadevanja Italije, doseči odgoditev, ter se je pripoznala upravičenost avstrijskega protesta proti temu, da ostanje madžarske čete na glasovalnem ozemlju. Vsi listi poročajo o prizadevanjih male antante, stvoriti blok nasledstvenih držav. »Popolo Romano« napada konzultu ter pravi, da se je rahla zgradba beneške pogodbe zrušila. List obžaluje pasivnost Italije napram bedi na Dunaju ter pravi, da je ta pasivnost sokriva, da se je Avstrija popolnoma oddaljila od Italije.

NEMCIJA MORA PLAČATI

Pariz, dne 17. decembra. Kakor javlja »Journal«, je reparacijska komisija soglasno določila odzovne nemški vladi.

MUSLIMANSKE ZAhteVE.

Beograd, 17. decembra. (Izv.) Muslimani so na svoji današnji seji stilizirali pismo, v katerem obrazlože svoje zahteve glede podtajniškega mesta v ministru notranjih del in pismo takoj odposlali. Ta zahteva je tudi otežkočila današnja pogajanja. V političnih krogih se smatra, da se tej zahtevi ne bo ugodilo.

DEMOKRATSKE KANDIDATURE.

Beograd, 17. decembra. (Izv.) Demokratski klub je pozval svoje ministrske kandidate, da se sporazume do jutri dopoldne ob 9. uri o medsebojni razdelitvi portfeljev. V slučaju, da ne bi prišlo do sporazuma, bo klub to vprašanje rešil še tekom dopoldneva, in obenem tudi določil kandidate za podtajniška mesta. Za podtajnika v ministru agrarne reforme pride v poštev Miloš Radosavljević, Ctm bo završena sestava liste ministrov in podtajnikov, se bo takoj izdelal protokol med radikali in demokrati, ki bo obsegal stari program zakonodajnega dela koalicijske. V prvi vladini seji bo tudi določen delokrog podtajnikov.

LISTA NOVEGA KABINETA.

Beograd, 17. decembra. (Izv.) Nova vlada bo verjetno tako-le sestavljena: Ministrski predsednik in minister zunanjih zadev Nikola Pašič (rad.); minister saobračaja Krsta Miletić (radikal); pošte in telegrafa Velja Vukičević (radikal); za izenačenje zakonov Laza Marković (rad.); za šume in rude Žika Rafailović (demokrat); za socialno politiko dr. Gregor Žerjav (dem.); za notranje zadeve Voja Marinković (dem.); za prosveto Svetozar Pribežević (demokrat); za vojo general Milivoj Žečević (izvenstrankarski); za trgovino in industrijo dr. Mehmed Šehho (musl.); za poljoprivredo Ivan Pucelj (S. K. S.); za finance dr. Kosta Kumanudi (demokrat); za narodno zdravje dr. H. Karamehmedović (musl.); za agrarno reformo Nikola Uzunović (rad.).

Glede obrovov, ki jih mora Nemčija plačati dne 15. januarja in 15. februarja, je komisija izjavila, da vzdržuje svoj zadnji odgovor. Nemčija more in mora plačati.

Pariz, 17. decembra. Odgovor reparacijske komisije na nemško noto veli med drugim: »Komisija more izraziti samo svoje presenečenje, da pismo kancelarja ne vsebuje natančnih podatkov ne samo glede deviz, ki jih mora Nemčija imeti ob določenih terminih pripravljene, temveč tudi ne glede tega, do kedar bi se izplačilo odgodilo in tudi ne glede jamstev, ki bi se za čas odgoditve ponudila. Ako se te podrobnosti komisiji ne naznanijo, ji je nemogoče, upoštevati prošnjo nemške vlade ali jo proučiti».

Berlin, 17. decembra. (Izv.) Danes dopoldne je bil državnemu kancelarju dr. Wirthu sporočen odgovor reparacijske komisije na prošnjo glede odloga plačila. Odgovor vsebuje tri vprašanja: 1.) Kako zneske za januar in februar mora Nemčija plačati? 2.) Kako dolgo naj bi trajal odlog plačil? 3.) Kako garancije more dati tekom odloga za poznejše popolno izplačilo zaostalih zneskov.

NIEBLACKO ODPOTOVAL.

Split, 17. decembra. (Izv.) Včera je ameriški dreadnought s admiralom Nieblackom odplul v Dubrovnik, odkoder poseti potem Kotor in odpluje končno v Napoli.

NAPOLEONID NA ALBANSKEM PRESTOLU?

Pariz, 17. decembra. (Izv.) »New York Herald« poroča iz New Yorka, da je albanski višji komisar v Zedinjenih državah, G. J. Chekleri, ponudil albanski prestol Jeromu Napoleonu Bonaparte, potomcu Napoleona.

ANGLIJA IN IRSKA.

London, 17. decembra. (Izv.) Predlog o sporazumu z Irsko je bil od obeh zbornic ratificiran z ogromno večino. V spodnji zbornici je znašalo razmerje 401:78, v gornji 166:47. Parlament je bil nato odpršen do ponedeljka.

SEJA SKUPSCINE.

Beograd, 17. decembra. (Izv.) V slučaju da bo jutri vlada sestavljena, bo predsednik dr. Ribar sklical skupščino za torek, 20. t. m. Na tej seji se bo predvsem razpravljalo o dvanaestinkah in o budžetu za l. 1922. Skupščina bo potem odgodena čez praznike in se sopol sestane 1. januarja.

IZENAČENJE URADNIŠKIH PLAC NA HRVATSKEM.

Beograd, 17. decembra. (Izv.) Na današnji seji demokratskega kluba se je razpravljalo v glavnem o izenačenju uradniških plac na Hrvatskem. Minister Pribežević je poudarjal nujnost rešitve tega vprašanja, v čemur so bili vsi poslanci z njim složni, a so na drugi strani tudi opozarjali na finančne težkoče, na katere bo naletela izvedba tega projekta. Finančni minister je razložil, da se sestavi odbor, ki naj to vprašanje preučitara in tekom dveh ali treh dni predloži klubu načln, kako naj se to vprašanje reši. V ta odbor so razven ministra Kumanudija izvoljeni tudi Andra Radonić, Pavle Angjelić in profesor Relenor, ki je referent v tem vprašanju.

PRED PRIČETKOM PROCESA PROTI ATENTATORJEM.

Beograd, 17. decembra. (Izv.) Včera popoldne so bili komunisti, ki so v zvezi z atentatom na regenta Aleksandra, prepeljani iz policijskih zaporov na solišče. Predsednik Boža Protić je po zaščitni izpustil Erziko Juhaa, Jelko Stančkovič, Julko Malić, Eno Satić, Vladana Markovića, bivšega kom. poslance in Lilića iz Novega Sada, Milica Markovića, Lazarja Petrovića iz Beograda, Katinko in Marijo Manojlović iz Vrbasa, Katinko Pašinko iz Teremina, Terezijo Cham iz Češkoslovaške, Nikodeja Rafailovića iz Beljkeve, Josipa Pavačiča, župnika iz Orikvenic in Stojka Ratkovića iz Čuruga. Vsi ostali so bili pridržani v sodnih zaporih.

V SANDŽAKU JE RED.

Beograd, 17. decembra. (Izv.) Okrajni načelniki Sandžaka so poslali notranjemu ministru obvestilo, da je varnostno stanje v deželi izborna in da se v zadnjih treh mesecih niso zgodili nobeni slučajni, mazon običajnih, ki izvirajo iz krvne osvete. Zaradi tega bodo čete, ki so bile poslane v Sandžak v svrhu vzdrževanja reda in mira, v kratkem odpoklicane.

NASE LADJE IN ITALIJA.

Rim, 17. decembra. Ker je zavezniška reparacijska komisija odobrila sporazum Trumbić-Bertolini glede podela trgovskih ladij bivše avstro-ogrskе mornarice, je dospel semkaj kapitan jugoslovanske mornarice Stipanović, poveljnik splitake luke, da začne pogajanja s italijansko vlado glede izročitve Jugoslaviji dodeljene dela mornarice. — Kakor znano, pripade po tem dogovoru Jugoslaviji stotisoč ton bivše avstro-ogrskе mornarice.

RADIČEVO HUJSKAJOČE PREDVANJE ZABRANJENO.

Zagreb, 17. decembra. (Izv.) Policija je prepovedala za jutri napovedano predavanje Stjepana Radića v sokolski dvorani na Wilsonovem trgu o »Delovnem pravu i društveni solidarnosti po programu novo izvoljene vladne hrvatskega bloka v Zagrebu«, ker bi prišlo lahko do demonstracij.

SOPRONJSKI PLEBISCIT.

Budimpešta, 17. decembra. (Izv.) V Sopronju je bil danes razglašen rezultat ljudskega glasovanja. V mestu samem je bilo za Madžarsko oddanih 73 odstotkov, v vsem glasovalnem ozemlju pa 65-16 odstotkov glasov. Za Madžarsko je bilo oddanih skupno 15.343, za Avstrijo pa 8.227 glasov.

FRANCIJA IN VATIKAN.

Pariz, 17. decembra. Pri debati v senatu glede interpelacije o vzpostavitvi odnosa z Vatikanom je izjavil ministrski predsednik Briand, da je storil to odločitev zaradi tega, ker so interesi Francije zahtevali hitra dejanja, ker Francija brez teške škode ne bi mogla ostati brez zastopstva pri Vatikanu. Vatikani je izjavil, da so mu republikanski zakoni o ločitvi cerkve od države in o družtvih znani. Ministrski predsednik se je po proučenju problema prepričal, da je zastopstvo Francije pri Vatikanu koristno za interese države. Ako menj senat, da ustanovitev poslanstva pri Vatikanu škoduje Franciji in da bi ne bila umestna, more parlament strmoglaviti vlado. Nato je bila izročena vladi zaupnica s 174 proti 129 glasom.

OMEJITEV FRANCOSKEGA POMORSKEGA OBOROŽEVANJA.

Washington, 17. decembra. Angleška delegacija je izjavila, da ima Francija pravico do povečanja svojih pomorskih sil, toda ne v tem razmerju, ki ga predvideva Francija. Hughes in Balfour menita, da mora 175.000 ton velikih vojnihi ladij Franciji zadostovati.

Rim, 17. decembra. (Izv.) Francoska zahteva v Washingtonu, da naj se pomnoži francosko bojno brodogrje za deset enot po 35.000 ton, je po poročilih italijanskih listov učinkovala kakor bomba. Angleški in ameriški delegat sta bila naravnost konsternirana. Po odmoru se je dvignil italijanski delegat, ki je izjavil, da zahteva Italija pariteto s Francijo, češ da je bilo to dogovorjeno že v predpogajanjih. Italija je prišla v Washington, da omeji oboroževanje sporazumno z ostalimi državami, za kar je pripravljena še sedaj. Seja je bila nato takoj zaključena.

FAŠISTI NE POSLUŠAJO VLADE.

Rim, 17. decembra. (Izv.) Tajništvo nacionalistične stranke fašistov objavilo proglas, v katerem javlja svojim članom, da se bavi vlada z zamislijo, razpustiti in prepovedati takolimenovane fašistovske bojne oddelke »Squadre d'azione«. Tajništvo se sklicuje na sklep stranke, da so ti oddelki sestavni del stranke in da bi vlada morala najprej nastopiti proti stranki in jo razpustiti. V slučaju, da poskusi vlada kakršnokoli nasilno akcijo proti fašistom, bo naletela na najgorčnejši odpor vsega fašizma.

MADŽARSKO SLEPOMIŠENJE.

Budimpešta, 17. decembra. (Izv.) Narodna skupščina je danes zvečer v zavdevi aretacije Karlističnih voditeljev z 61 proti 33 glasom sprejela predlog imunitetnega odseka glede suspendacije imunitetne pravice poslancev grofa Andrássyja, Benitzkega, Rakovskega in doktorja Gratzta. Obenem je bilo sklenjeno, da vlada z aretacijo omenjenih poslancev ni kršila njihove imunitetne pravice. Za predlog posl. Albina Lindauerja glede detronizacije in nemožnosti izvolitve nekakega člana habsburške dinastije za madžarskega vladarja, je glasovalo samo pet opozicijskih poslancev. Karlisti so se pred glasovanjem odstranili; stranka malih posestnikov pa se je vzdržala glasovanja.

Borza

Zagreb, Borza danes ni poslovala. Tendence izven prometa je bila tudi danes dosti čvrsta in sicer zaradi včerašnjega nizkega stanja našega kurza v Carlihu. Promet je bil neznaten in povpraševanja po devizah sploh ni bilo, razen za arbi-traržo. Ob 12. uri je prišla iz Carliha vest, da notira naša krona 1.95, kar je še bolj oslabeło tendenco. Dolar 203, blago 264, zaključki po 264, Italija 1200 — 1210, London 1105 — 1110, Praga je bila posebno čvrsta: zjutraj je notirala 827, blago 829 — 830, ob 13. uri pa že 833, a blaga sploh ni bilo. Dunaj 4.10 — 4.15, zaključki po 4.10, Berlin 138 — 139, blago 142, Pariz 2120.

Beograjska borza je bila zaradi kraljevega rojstnega dne zaprta.

Carlih, devize: Berlin 2.00, New York 5.16, London 21.48, Pariz 40.40, Milan 23.35, Praga 6.30, Budimpešta 0.72, Zagreb 1.95, Varšava 0.16, Dunaj 0.30, avstrijske žigovane krone 0.10.

Berlin, devize: Rim 886.60 — 888.40, London 816.65 — 818.35, New York 194.60 — 196.20, Pariz 1528.45 — 1531.55, Švicca 8801.15 — 8808.85, Dunaj 6.08 — 6.97, Praga 238.50 — 239.00, Budimpešta 29.75 — 29.83.

Dunajska borza danes ni poslovala.

Opozorjamo!

Božična številka »Jutra« bo posebno obsežna. Prinesla bo najbolj raznovrstno vsebino, izšla bo v potrjeni nakladi in bo obenem redka prilika za najuspešnejše inseriranje po vsej Jugoslaviji in neodrešeni domovini.

Obenem bo stavila božična številka »Jutra« javno vprašanje na občinstvo. Kdor pošlje v določenem času najzanimivejši pravilni odgovor, o čemur bo razsojalo posebno sestavljeno razsodišče — ta dobi lepo dragoceno darilo. Za nekatere druge dobre odgovore se bo razdelilo še več manjših daril. Udeležba bo dostopna vsakomur brez razlike, — darila so omeljena le na naročnike.

iz kanjanskoga parlamenta

Jugoslavija v Italiji. — Komunističko-socialistička obstrukcija. — Jugoslovenska obstrukcija.

Trst, 17. decembra.

Človek, ki vsaj kolikor koli resno in trezno zasleduje politično življenje tostran in onostran «grance», se pač mora čuditi laškemu časopisju, kako more tako zlobno pisati o razmerah v Jugoslaviji, ko ima vendar toliko vzrokov, da bi moralo o tujih stvarih, se trkalo na svoje lastne prsa in prosila Boga, da bi se usilili Italije in njenih vnebovpijajočih razornih razmer. Laško časopisje se ne more nikdar dovolj škodoželjno naravnati vladnim in parlamentarnim krizam v Jugoslaviji, kakor da bi bila v Italiji v tem pogledu sama nebesa, ali v rosnici pa v Viminalski palači v Rimu polna danzadnem huje in na Montecitorioju izjavljajo poslanci sami, da v laškem parlamentu ni prav čisto nič več — parlamentarnega. In res!

Jugoslavija v Italiji

Ko si je gospod ministrijski predsednik Bonomi komaj pred tednom dni, po skoraj štirinajstletni razpravi o grehih notranje politike, prizmoval ono precej pikavo zaupnico — vse stranke so se pač bale, da bi prišlo za slabim še kaj slabšega, in mu zato niso izpustile nog — tedaj se je mislilo, da se vendar začne redno parlamentarno delo. Predloženi je bil parlamentni državni proračun s skoraj trimilijardnim primanjkljajem, in laška zbornica bi imela tu dovolj prilike, da pokaže vam jugoslovenskim večnim kizarjem, kako je treba delati, da se potegne državni voz iz blata kriz, primanjkljajev, dolgov in drugih takih neveselosti. Ali laško časopisje kritizira vas, laški parlament pa krizira sebi, vladi in državi: komaj teden dni po zaupnici je bil gospod Bonomi že na tem, da — pada.

Komunističko-socialistička obstrukcija.

Gospod Bonomi si s svojimi izvajalci o korektnem vladnem postopanju za časa fašistovskega kongresa in splošne stavke v Rimu ni pridobil naklonjenosti levice, pač pa si je nakopal njeno prav pristno laško obstrukcijo.

Komunisti imajo namreč v svoji sredi tovariša Mislano, ki je bil zaradi dezertacije v vojni obsojen na petletno ječo. Zbornica je svojočasno, prav s odzrom na ta primer, sklenila, da vojni dezertarji niso pasivne volilne pravice. Tako bi torej Mislano izgubil mandat. Ali Mislano se ni brigal za ta sklep in je vsako toliko prihajal v zbornico. Privikrat so ga fašisti napadli dejansko, pozneje pa so desničarji ubrali drugo pot in so vselej, ko je prišel Mislano v parlament, oni sami zapustili zbornico.

Komunisti so to desničarsko taktiko znali sijajno izkoristiti: kakor hitro bi se morala začeti razprava o kaki važni točki dnevnega reda, je priromal v zbornico Mislano, kar je imelo za povod, da je desnica odšla iz zbornice, in zbornica je postala nezkepljena. Predsednik je sejo zaključil. To ravno so pa hoteli imeti komunisti, in so tudi dosegli. Zgodilo se je to že parkrat, in zato se je parlamentarna «gijanta» (verifikacijski odsek) silno podvzela z razpravo o veljavnosti Mislanova mandata, katerega je sedaj razveljavila. Seveda pa mora njen predlog šele pred zbornico, in Mislano bo najbrž še parkrat «dal» zaključiti sejo.

Jugoslovenska obstrukcija.

Naši jugoslovenski poslanci so se lotili prav resno svojega dela, in to seveda ni vseh marsikomu v zbornici, zlasti pa ne skrajni desnici, nacional-

nom in fašistom. Za kratki govor poslanca dr. Stangerja ob priliki čestitk, ki jih je izrekal parlamentu ob dosegu njihove samostojnosti, je dal fašistom povod za hrupne proteste. In poslanec dr. Stanger vendar ni rekel nič drugega, kakor da imamo tudi mi Jugoslovenci v Italiji svoje narodne ideale, ali da nas vlada dala povod in postopa z nami kakor s plemenom četrte kategorije, ko nam ne da šol, nam ne priznava naših jezikovnih pravic in ne spoštuje naših narodnih svetinj. Zaprta so vse naše srednje šole in nad 100 ljudskih šol in naša krajevna imena spreminjajo, kar se ne dogaja niti v kolonijah. Izrazil je upanje, da bo parlament znal poučiti vlado, da bo tako postopala z nami, da ne bomo imeli razloga tožiti celo v tako avelčanih trenutkih, kakor je ta, ko se pozdravlja svoboda drugega naroda. Levica je burno ploskala tem besedam, desnica pa hrupno ugovarjala.

Se huje pa je bilo v torkovi seji. Tu je vstal tržaški nacionalist Suvich (Štaji: Suvich) in slovesno protestiral proti jugoslovenski obstrukciji, češ da so poslanci Šček, Podgornik in Lavrenčič vložili kar celih 92 interpelacij, ki se vse tičejo skoraj enakih stvari, namreč zatiranja jugoslovenskih šol, pri čemer pa so bili jugoslovenski poslanci celo tako irredentistiško predržni, da so v svojih interpelacijah nazivali kraje, ki so «italijanski», z jugoslovenskimi imeni. Tako n. pr. Koper, Poreč, Pazin, Pulj, Lošinj itd. Suvich je zahteval, da naj zbornični predsednik zavrne te interpelacije, dokler interpellanti ne izpuste jugoslovenskih krajevnih imen v laško.

Odgovarjala sta Suvichu poslanca Podgornik in Šček. Prvi je dejal, da je vlagatelj interpelacije, edino le uporabil pravico, ki jo ima vsak poslanec, pri čemer pa ni imel nikakršnega namena uganjati irredentistiško propagando. Drugi pa je dejal, da se je glede krajevnih imen obrnil na tržaškega generalnega civilnega komisarja, ali tudi ta mu ni mogel povedati laških imen za več krajov, omenjenih v interpelacijah, češ ker komisija, ki ima nalogo, določiti uradna krajevna imena, še ni dovršila svojega dela. On s svojimi interpelacijami pač ne dela irredentistiško propagando, pač pa jo delajo naši nasprotniki s svojimi nasilji. — Samo po sebi je umljivo, da je vsled ten odgovorov na desni nastal zopet divji krik in vik. Laško časopisje pa je pisalo dolge članke o jugoslovenskih obstrukcijah, ki hudejo s svojimi nesramno predržnimi interpelacijami zavirati redno delovanje parlamenta!

Politične beleške

+ Z radikalnega kongresa prinaša včerajšnji «Slovenec» nekatere momente, s katerimi hoče pokazati, da je Protič, akoravno odsoten, igral na kongresu vendarle veliko vlogo. Kot Protičevega zagovornika navaja «Slovenec» popa Minica, ne pove pa, kdo je ta pop Minic; vprašajte poljubnega Srba iz emigracije, pa vam bo povedal, kdo je ta mož. Ko je došel v Solun, je sčel takoj svoje popovski obleko in se vrge na najnesolidnejšo trgovino; splošno so znane njegove atere s sladkorjem, ki so presedale celo Angležem, tako da so mu zaplenili velika skladišča, ko je vladalo na fronti splošno pomanjkanje sladkorja. Radikalna stranka se je tega popa do zadnjega časa sramovala in mu vzela poslaniški mandat: šele sedaj se je zopet pojavil na radikalnem kongresu in našel je svojega častilca v ljubljanskem «Slovencu». De gustibus...

+ Hrvatski blok in Protič. Beograjska radikalna lista «Tribuna» in

«Balkan» pišeta obširno o volilnem programu Hrvatskega bloka in ugotavljata, da je sedaj situacija popolnoma jasna. Nastop Hrvatskega bloka da je zadal moralni smrtni udarec Protičevi akciji, ker v celni Srbiji ni danes človeka, ki bi slutil Protiču, ako bi ta hotel kakršnokoli politično kooperacijo s ali oboju hrvatsko politično stranko, ki je podpisala zloglasni volilni program. Hrvatski blok — tako piše «Balkan» — ki je doslej zagovarjal Protiča — je ubil v kali vsako njegovo akcijo in za danes politično onemogočil Protiča, ki je popolnoma osamljen in politično danes v Srbiji nemogoč. Kongres radikalne stranke je dal tomu razpoloženju jasnega izraza, ko je sklenil, vztrajati na načelih sprotje ustave in soglasno obsoditi revizijonistični program Stojana Protiča, na katerega je pristal on samo iz politične kurtoazije napram Hrvatskemu bloku. — «Tribuna» pravi, da je danes Hrvatski blok odgovoren faktor za vsa hrvatsko politična, kot katere predstavniki se proglašajo. Blok je dozdaj skrivaj svoje prave tendence, podtikal jih poedinim politikom in strankam; tola situacija je sedaj popolnoma izpremenjena, ker je prevzel blok vso odgovornost za hrvatsko vprašanje. Tudi «Tribuna» očita Protiču, da je začel na popolnoma napačno pot, ker je poskušal paktirati z ljudmi, katerih politična načela ne more priznati noben politično zrel človek v Srbiji. Predpriprave in izid zagrebških volitev so v politični konsolidaciji države velik korak naprej, ker so znatno pripomogle razbistriiti pojmov in ločitvi duhov.

+ Primerna opazka. Dopolnilnik pariškega «Tempsa» Gentillon piše v svojem članku o Radicu, da je ta nekemu francoskemu publicistu rekel: «Razlika med Beogradom in Zagrebom vam najbolj predoči s tem — le vzgledom: Srbija je velika kasarna. Hrvatska je pa velika knjižnica.» Gentillon k ti primeri dodaja, da je Radic pozabil povedati, da je ta knjižnica — nemška!

+ Izprememba v generalštabu. Iz Beograda poročajo, da je radikalni poslanec dr. Momčilo Ivančić vložil interpelacijo na vojne ministra, v kateri zahteva pojasnila glede izpremembe v generalštabu. V interpelaciji se navaja, da je bil bivši šef generalštaba vojvoda Bojović stavljen na razpoloženje iznenada, da ni ničesar vedel o tem; obenem zahteva pojasnila, kako se je mogla izvršiti tako važna izprememba v času, ko je bila vlada v demisiji.

+ Zahteve primorskih Slovencev. V rimskem parlamentu je slovenski narodni poslanec Šček vložil celo vrsto interpelacij, v katerih zahteva: pojasnila zaradi imenovanja nekvalificiranih oseb za profesorje na gimnaziji v Idriji in na učiteljsku v Tolminu; otvoriti slovenskih ljudskih šol v Jamijah, Doberdobu, Devinu; slovensko trgovsko šolo v Trstu, slovensko moško in žensko meščansko šolo za Gorisko, slovenskega moškega in ženskega učiteljskega v Gorici ter slovenske gimnazije v Gorici. Končno zahteva pojasnila, kdaj se bo preklcala prepoved ustanavljanja zasebnih slovenskih šol in vrtcev.

+ Evakuacija proti denarni odškodnini. Italija se, kakor znano protiv, izpraznitvi tretje cone v Dalmaciji, ker noče naša država pristati na italijanske zahteve glede pogodbe o ribolovu v naših jadranskih vodah. Sedaj poročajo nekateri naši listi, da bi bila Italija pripravljena izprazniti tretjo nam pripadajočo pas dalmatinskega ozemlja, ali le proti odškodnini v znesku 3 milijard lire! Če pa tega Jugoslavija noče izpolniti iz kakršnegakoli razloga, Italijani predlagajo, naj se jim obstopita dva otoka ob dalmatinski obali. Govori se, da je italijanska vlada v tem smislu že podvzela korake

pri naši vladi. Lepih sredstev se poslužuje verolomna Italija: za obveznosti, ki jih ima do nas, zahteva plačilo v donarju. In potem še piše italijansko časopisje o korupciji pri naši Kje je pač večja nego tam, kjer jo uganja sama vlada na otičljen način?

+ «Caporetto». Italijanski publicist Giuseppe Prezolini je izdal knjigo pod gornjim naslovom, v kateri opisuje vzroke italijanskega poraza pri Kobardu. Knjiga je izšla sedaj tudi v srbskem prevodu Miodraga Ristića. Delo je jako zanimivo, ker naveda avtor točne podatke iz uradnih virov, po katerih dokazuje, da Italija ni imela prav nobenih zaslug na srečnem izidu vojne, Italija ni prav nič vojaško pripomogla končni zmagi, ker je bila italijanska vojska že koncem leta 1915. popolnoma demoralizirana. Italijanski vojniki nikar patrijot, on ne čuti ljubezni do domovine, ne pozna discipline, niti izvrševanja dolžnosti. Tudi italijanska javnost, ki je bila vsa na strani Giolittija, ki se je boril do zadnjega trenutka proti intervenciji, je bila proti vojni; izvažala je nezadovoljstva v notranjosti, kar je imelo občutne posledice na bojnem polju. — Avtor obljublja kot nadaljevanje svojega dela spis «Vittorio Veneto», v katerem bo dokazal, da ta zmaga ni bila prav nikakr vojaška zmaga, ampak le posledica razsula avstrijske vojske.

Po svetu

— Katastrofalne prehranjevalne razmere na Dunaju. Na dunajskem živliskem trgu vlada občutno pomanjkanje vsega — zlasti pa mesa. Maksimiranje cen je izpraznilo trg in dovedlo do bujne kupčije pod roko in za vsako ceno. Masne revnega ljudstva trpijo grozno vsled pomanjkanja in silnega podražanja vseh vrst živil ter vsled razpase se špekulativne trgovine z žvili. Cene živilom stalno skakejo. Tekom enega dne je cena prašičevemu mesu in masti poskočila za 1000 K za kg. Kg. krompirja velja 60 K — toda dovoz tega živila je minimalen. Zelenjava in sadje je redka prikazen na trgu. Jajca se plačujejo po 66 K.

— Deveturni delavnik v Nemčiji. Nemški minister za industrijo je izjavil, da se v najkrajšem času uvede v javnih delavnicah Nemčije 9 urni delavnik.

— Pomanjkanje premoga v Nemčiji. Iz Nemčije javljajo, da se država nahaja v akutni pregovorni krizi. Vsled pomanjkanja premoga groze nemški industriji razne teave. Najbolj se kriza pozna pri tekstilni, keramični in papirni industriji. Tudi južno nemška pilnarska in električna podjetja se nahajajo v težkem položaju. Nemci pripišejo to krizo izgubi premogovnega revirja v Gorenji Šleziji.

— Rusija proti določbam washingtonskega sporazuma. Ruski komisar za zunanje zadeve Čičerin je poslal vladam četvernega sporazuma na Pacifiku protestne note, v katerih izjavlja, da se sovjetska vlada zoperstavlja določbam washingtonske pogodbe. Protest je oster zlasti tam, kjer se bavi z vprašanjem vzhodnokitajske železnice. Čičerin trdi, da je to vprašanje le rusko-kitajska domena.

— Revizija londonskega dogovora? «Chicago Tribune» javlja baje iz zgradbe glavnega vira, da se londonska pogodba glede nemških reparacij revizira v tem smislu, da se znižajo denarne zahteve zaveznikov od 40 milijard zlatih mark, katere bi morala Nemčija plačati, na 30 milijard zlatih mark.

— Zasedanje angleškega parlamenta. Angleški parlament se je sestel in zboruje. Glavno vprašanje, o katerem bo razpravljalo, je sporazum z Irsko, radi katere se obetajo dolgotrajne in burne debate.

Prosvefa

REPERTOAR LJUBLJ. GLEDALIŠČA.

Drama.

Nedelja, 18. dec.: «Pampellška»; popoldne ob 8. uri. Izv.
Nedelja, 18. dec.: «Pohujšanje v dolini sentflorjanski»; zvečer ob 9. uri. Izv.
Ponedeljek, 19. dec.: «Roza Berdova». P.
Torek, 20. dec.: Zaprto.
Sreda, 21. dec.: «Roza Berdova». A.
Četrtek, 22. dec.: «Revizor». Izv.

Opera.

Nedelja, 18. dec.: «Werther». Izv.
Ponedeljek, 19. dec.: Zaprto.
Torek, 20. dec.: «Moris Godunov». B.
Sreda, 21. dec.: «Boheme». D.
Četrtek, 22. dec.: «Carmen». C

Božična umetniška razstava slovenskih umetnikov v Ljubljani. Včeraj ob 11. uri popoldne se je otvorila v Jakopičevem paviljonu razstava slovenskih umetnikov v prisotnosti rektorja naše univerze, dr. Ojtmir Kreka, lektorice Miss Copland in par naših inteligentov. Razstava ostane odprta do 2. januarja 1922. vsicer dnevno od 10. do pol 4. ure brez prekinitve. Na občinstvu je sedaj, da mnogobrojnim posetom pokaže svoje kulturno zrelost.

XIII. razstava Zagrebškega Proletnega Salona, v kateri so bila razstavljena dela bogorajsko četvorice (Dobroviča, Milčiča, Bijelića in Nastasijevića) je bila te dni zaključena. Minister Alaupović, poverjenik za prosveto je nakupil slik v vrednosti 75.000 K za galerijo slik.

Sentjakovski gledališki oder v Ljubljani. Florijanska ulica 27. I. nadst. Danes, v nedeljo dne 18. decembra, Cankarjeva drama «Kralj na Betajnovi». — Začetek ob 8. uri zvečer.

Revija «Trile Lahodje» se narača pri upravitelju v Ljubljani, Stari trg 3/II. Coleletna naročnina stane 75 dinarjev; posamezna številka 15 dinarjev. Izhaja vsak drugi mesec.

Beograjska drama uprizarj te dni Svoztora Boroviča tridejansko «Zulumčar» in Edmonda Rostanda komedijo «Romantične duše», katero je prevedel Sima Pandurovič.

Stara hrvatska komedija «Ljubovnici», komedija iz Dubrovnika iz XVI. veka. Knjigarna «Jadran» je izdala to delo, katero je napisal dubrovniški dramaturg Marin Držić pred nekako 150 leti.

Češko prosvetno delo v tujini. Češko-slovaško ministristvo za prosveto ustanovi kakor v Parizu, tako tudi v Padovi lektorat za slovansko filologijo in je poslal v Padovo veliko češko filološko knjižnico.

Koncerti ruskih častnikov v Zagrebu. bil zelo lep. Udeležili so se ga mnogobrojni zastopniki vojni in civilnih oblasti in častniki zagrebške garnizije ter konzuli tujih držav. Posamezne točke se izvajali tudi umetniki, ki se nahajajo v Zagrebu, gospa Mansvletova, Morozova ter brat in sestra Sroman.

Sokolski vestnik

I. jugoslovenski vsesokolski zlet v Ljubljani. Kakor nam poročajo, je odprtovala v Prago deputacija jugoslovenskega sokolskega saveza, da prisostvuje seli Čsokoslovaškega - Jugoslovenskega sokolskega saveza in da določi vse potrebno z brati Čehi glede udeležbe na I. jugoslovenskem vsesokolskem zletu v Ljubljani leta 1922. Deputacijo tvorijo bratje: dr. Ravnljar, dr. Car, dr. Mur-nik, dr. Fux in dr. Laza Popović. Deputacija ostane v Pragi do torka, 20. t. m. Ljubljanski Sokol naznanja svojem članstvu, da je preimulna sopraga društvenega dolgoletnega odbornika in častnega člana br. Pavla Skaleta. Odbor pozivlja članstvo, da se v civilu z znakovno udeležijo pogreba, ki se vrši v ponedeljek dne 19. t. m. ob pol 4. izpred Leončiča.

Gustave Flaubert

K stoletnici njegovega rojstva.

Enkrat je rekel, precej neotesano in pohujljivo sicer, toda zase neznansko karakteristično: «Knjige se ne delajo tako kakor otroci, ampak tako, kakor se grde piramide, tako, da kamen za kamnom vlečemo na kup, v potu svojega obraza in z vso močjo svojih bokov. In končno stoji delo dovršeno, v puščavi stoji — toda glavo dviga visoko iznad nje...»

Tako je Flaubert tudi res delal! Če je bil Balzac, neumrljeno pedantičen, potem je bil Flaubert naravnost nesramno pedantičen. Kadar je hotel popisati cypress, je prečital najmanj stiri strani iz raznih znanstvenih knjig, da jo je mogel temeljito in znanstveno popisati. Ko je hotel pisati v «Bouvard et Pécuchet» o poljedelstvu, je hotel to napisati strokovnjaško in je požrl v to svrhu stosedem strokovnjaških knjig, za differitis otroka madame Arnoux v «Education sentimentale» je tako temeljito naštudiral medicino, da bi ga bil lahko marsikateri zdravnik prišel glede te bolezni vprašati za svet. Ko je prišel v «Madame Bovary» do mesta, kjer sreča gobezdavi lekarnar Homais na izprehodu slopega berčarja, je pisal svojem prijatelju v Rouen, naj ga pride poučiti o vseh mogočih očesnih boleznih, naj ga nauči strokovnih izrazov in zdravlilnih metod, ki pri-

dejo pri očesnih boleznih v poštev. Pojem «dokumentacije romana» je nastal takrat, ko je Flaubert začel pisati svoje romane, poprej tega niso delali.

«Roman», je pisal nekoč Flaubert neki ženski, «ni bil doslej nič drugega, kakor samo izraz osebnosti avtorja... Sedaj pa je že enkrat pošteno treba, da se tudi notranje vede ravnotako kakor naravoslovje začno posluževati objektivnih metod. Pesnik mora simpatizirati z vsem in z vsakim, da lahko vse razume in zna vse opisati.»

Če piše Maupassant, ki je bil izmed prvih in najvdanejših občudovateljev velikega mojstra: «Če hošes popisati ogenj ali samotno drevo v ravnini, tedaj opazuj isti ogenj ali tisto drevo toliko časa, da se bo tisto drevo ali tisti ogenj v tvojih obeh razlikoval od vseh drugih ognjev in dreves na svetu, tedaj to ni nič drugega, kakor Flaubert.

No in Flaubertu, tistemu ki je napisal praveto visoko pesem ljubezni v «Madame Bovary», tistemu Flaubertu, ki je spisal «Education» — pravijo — še danes se najdejo taki! — naturalisti! Ravnotako, kakor bi reklj naturalist slikarju Delacroxu ali pa našemu Cankarju!

Flaubert je pisal kot petindvajsetleten fant svoji ljubici tale kompliment. «Rajši imam lep in zaokren stavek kakor vse ljudi na svetu!» Bil je naravnost slikarju Delacroxu ali pa našemu Cankarju!

benih sinonimov na svetu. Nikoli ni na isti strani napisal iste besede po dvakrat, nekateri celo pravijo, da se da dokazati, da v istem stavku nikoli ni rabil dvakrat istega zloga — kar je pa samo legenda. Včasih so ga jezile erke, po cele ure si je belil lase z eno samo piko, po cele tedne popravljal en sam stavek. (Bil je torej še hujski kakor Ivan Cankar, ki je delal pridlo fajmoštra v «Martinu Kačurju» celih štirinajst dni.) Venomer je Flaubert poskakoval od mize in preklinjal tekal po sobi okrog prečrtal vse skupaj, kar je bil napisal in začel od konca. Zola pravi, da so ljudje postajali pod njegovimi okni in strahoma čakali, kaj bo Flaubert je bil torej podoban tudi Beethovnu, ki je pri «Benediktusu» za svojo «Missa Solemnis» polomil kompletno vse stole v svoji sobi. «O, te strahovite stilske grozote!» je pisal Flaubert nekoč Georgi Sandovi...

Če bi Beethoven ne bil imel idiotsko oblikovane šepinje, če bi Mozart ne bil zločinski tip in bi Dostojevski ne bil božjasten, bogve ali bi bil vsi ti ljudje danes Beethovnu. Mozart in Dostojevski? No, in Flaubert je bil, — kakor sledi iz gorenjega, histeričen, nevtrastičen, in če bi to ne bil, bogve ali bi bil on danes Flaubert? Čeprav je bil na videz zdrav in je po postavi in po potezah precej nalikoval stari normanskim junakom, je bil vedno silno bolehen. Ze od svojega dvajsetletnega leta naprej je bil živčno bolan. Prvi histerični napad je imel leta

1843, ko se je peljal v svoji kočiji v Pont-Audemer, v naslednjih petnajstih letih pa še štiri podobne napade. Flaubert, ki je bil sin zdravnika in se je precej razumel na medicino, je z vsemi močmi in sredstvi delal za svoje zdravje in s kopeljami in klimatičnimi izpremembami dosegel tuptam tudi nekaj zboljšanja, a le začasno. Bil je neizmerno nervozen in razdražljiv, nima najmanjšega ugovarjanja ni mogel trpeti. Od jutra do večera je delal, in se je pri tem skrbno čuval vsakojakega vznemirjenja in motenja. Pravijo, da je smel njegov sluga samo od nedeljah govoriti z njim in še takrat nič drugega kakor samo: «Monsieur, c'est dimanche». (Gospod, nedelja je.) Ni čudo torej, da je zasvožil ljudi in postal vzoren hipohonder, eden izmed najbolj izrazitih umetnikov-hipohondrov, kar jih poznamo. Neuspehi njegovih zadnjih del in materijalne skrbí so to njegovo stanje še povečali. Ko je bil star 32 let, je pisal: «Silno dobro se mi zdi, če morem videti človeštvo in vso, kar človeštvo spoštuje, ponižano, sramoteno, zasramovano in opljuvano.» Nikjer se bolj jasno ne zrcali njegovo živčno stanje, kakor v načinu njegovega literarnega delovanja. Vsako poglavje je pomenjalo zanj celo vrsto kriz.

Flaubert je umrl za kapjo l. 1880. Kdaj je bil rojen se da ne posebno komplicirano izračunati, če se pomisli, da je bila te dni stoletnica njegovega rojstva. Kar je napisal, ni bilo veliko.

Če stehtas njegove knjige in knjige Balzacova, Zolajeva ali Maupassantove, boš videl, da pravzaprav ni nič napisal. «Madame Bovary», «Salambo», «Education sentimentale», in «Trois contes» — tole je približno skoro vse. Ampak tisto kar je napisal, je bilo tako, da se lahko reče, da so vsi naši današnji pisatelji-pripovedovalci imeli enkrat v svojem življenju ali da imajo flaubertovsko perijodo. Tisto glavno, kar je povzročilo, da je Flaubert postal nekak literarni polbog, tistom, kar si mislijo pisatelji pod polimom «Flaubert», je njegov nedosegljivi stil, njegov mišje. Kakor slikarji impresionistov sploh niso vedeli, eksistira na svetu zrak, tako tudi pisatelji do Flauberta niso imeli zraka svojih spisih. Tudi Goethe ne. Flaubert je danes neprekošen mojster forme. Na tem mestu bi človek najraje zamrl našim modernim ekspresionistom, ki so si stavili za svojo življensko logo to, da pokončajo in porušijo prekrasni antični tempelj stila, katerega vsakrto pravi oče in največji učitelj je bil Flaubert.

Malokomu je usojeno, da gre šele za proslavi stoletnice plesnit v herbati. No in Flaubert se ne bo šel zlepa. V te slave je krivo nekaj tudi dejstvo, da je bil ta človek Francoz. Če bi bil naš Cankar ne pisal recimo Cankar ampak — Mitterregger ali Smith a Auvergne — bi bil danes še vse nekaj drugega kakor je.

Svetovni dogodki

Washingtonski
sporazum

Po končani vojni se je začelo v Ameriki, Angliji in Japonski mrzlično oboroževanje. Amerika se je oboroževala v strahu pred Japonsko, za katero je stala angliška mornarica, Japonska in Anglija pa sta se oboroževali na lastno pest, da bosta mogli z orožjem v roki braniti lastne interese vseh plovod, kjer sta se do konca svetovne vojne ustalili.

To je glavni razlog, zaradi katerega se je vršila v Washingtonu razorožitvena konferenca. Sklical jo je ameriški predsednik Harding, vodil pa jo je prvi državni tajnik Združenih držav, zunanji minister Hughes. Harding je namreč izprevidel, da s sedanjim načinom oboroževanja ne gre dalje, kajti taka igra bi znala konflikt med belo in rumeno raso samo pospešiti in ga poostri. Amerika kot realna država pa neče doživeti žalostne usode Rusije in Nemčije. Zato je dala v svoji Beli hiši prostora zastopnikom Japonske, Anglije, Kitajske, Francije in Italije, ki so se vabili tudi odzvali in končno našli nekakšno formulo za rešitev vprašanja svetovne razorožitve.

Potek washingtonskih posvetovanj ni dolgo nazaj, da bo v Washingtonu zmugal princip popolne razorožitve in večnega mira. Posledica zmage takega principa bi bil konec vojn na vse večne čase. Načelo večnega mira v Washingtonu torej ni zmagovalo, pa to tudi ni bil washingtonski posvetovanj končal; dosegel pa se je vključiti temu v prestolici Unije med prvimi državami na svetu sporazum, ki bo vsaj za določen čas omogočal kontrolo svetovnih velesil nad interesi, ki si jih razne države lastijo na Daljnem Vzhodu.

Dne 11. decembra je na plenarni seji washingtonske konference ameriški senator Lodge predložil tekst sporazuma, ki se je dosegel med Ameriko, Anglijo, Francijo in Japonsko. Dogovor se glasi:

«Zedinjene države ameriške, Velika Britanija, francoska republika in japonsko cesarstvo so sklenili sporazum glede vzdrževanja svetovnega mira in v zaščito pravic otočne posesti in dominijonov v Tihem oceanu. V to svrhu so se zastopniki navedenih držav sporazumeli o sledečih točkah:

1.) Podpisane države se obvezujejo, da bodo medsebojno spoštovali pravice, ki se nanašajo na posest otokov in dominijonov v Tihem oceanu.

2.) Ako se med posameznimi državami glede katerekoli vprašanja na Daljnem Vzhodu pojavijo nesoglasja, ki bi se ne mogla odpraviti posredstvom diplomacije, se sestanejo zainteresirane države na konferenco, ki bo reševala sporno vprašanje, zaradi katerega preti konflikt.

3.) Pričujoča pogodba velja za dobo desetih let od dneva podpisa dalje. Po preteku tega roka ostane pogodba v rezervi in se lahko obnovi, lahke pa se tudi odpove z 12mesečnim odpovednim rokom.

4.) Pogodba se čimprej ratificira po ustaljenih običajih podpisanih držav in stopi v veljavo takoj, čim dosepejo ratifikacijske listine v Washington. Ob istem času izgubi veljavo konvencija med Veliko Britanijo in Japonsko, ki je bila sklenjena dne 13. julija 1911. leta v Londonu.

Za Zedinjene države Amerike: Hughes; za Veliko Britanijo: Balfour; za francosko republiko: Viviani; za japonsko cesarstvo: princ Tohugova.

S podpisom te pogodbe se je glede interesiranih vprašanj v področju Tihga oceana sformiral četvrti sporazum (quadrumple entente), katerega člani so Amerika, Anglija, Francija in Japonska.

Da bo lažje razumljivo, čemu so bile imenovane štiri države podpisale dogovor, omenjamo posestva četvernega sporazuma v področju Tihga oceana.

Zedinjene države Amerike posedujejo: Havajske otočje, Tontouille, Guam, Wake, Filipine;

Velika Britanija poseduje: Avstralijo, Novo Zelandijo, del Nove Gvineje, arhipelag Bismarck, Salomon, Gilbert, Phoenix, Ellice, Fidji, Tonga, Naourou, Samoa.

Francija poseduje: Marquesas, Novo Kaledonijo, Wallis, Loyalty, arhipelag Tuamotou in Družbeno otočje.

Japonska ima v posesti: Yap, Marjanške otoke, Karoline in Maršalske otočje.

Washingtonski sporazum se nanaša na prvi vrsti na Filipine, Guam in na Havajske otočje, ki tvorijo sedanjo pomorsko bazo Amerike; nanaša se dalje na otok Yap, glede katerega se sklene poseben dogovor med Ameriko in Japonsko; Japonski obrdže na Yapu teritorialni mandat, Amerika pa dobi na njem kabel. Dogovor se dalje tiče obale Tihga oceana. To vprašanje je sila delikatno, ker nosi v sebi ključ morda novih razprav zaradi japonskih pravic na Korejo, na Mandčurijo, na teritorialna vprašanja v kitajskem zalivu itd. Glede Indokine je priznana suvereniteta Francije.

Poleg teritorialnega statusa quo, določa sporazum za slučaj konflikta rok desetih mesecev takozv. «cooling time», v katerem se vse štiri države obvezujejo, da bodo rešile konflikt mirnim potom in to posredstvom posebne konference, arbitraže ali na katerikoli drugačen način.

Splošna pogodba o vprašanjih Daljnega Vzhoda se dopolni s sledečimi konvencijami:

1.) s konvencijo četvernega sporazuma, glede pretresanja vsakega vznemirljivega vprašanja, ki bi se pojavilo med podpisniki pogodbe;

2.) s konvencijo o vojnih mornaricah Amerike, Anglije in Japonske, v razmerju 5:5:3;

3.) z izjavo vseh na konferenci zastopanih držav glede bodočnosti Kitajske;

4.) s konvencijo med Ameriko in Japonsko glede otoka Yap;

5.) s konvencijo med Japonsko in Kitajsko glede Šantunga.

Glede bodočnosti Kitajske so vse države, ki so bile zastopane v Washingtonu, pristale na sledeča načela:

Suvereniteta, neodvisnost, teritorialna nerazdeljivost in upravná celokupnost Kitajske se priznavajo. Pravice Kitajske kot nevtralne države se bodo spoštovale tudi v slučaju konflikta med četvornim sporazumom. Četvorni sporazum ne bo sklenil in podpisal nobene pogodbe, ki bi se protivila tem načelom.

Delo washingtonske konference je s tem v glavnem dovršeno, posvetovanja so pri kraju. Delegati se razhajajo z zavestjo, da so storili vse, kar je bilo v njihovi in njihovih interesov moči, dosegli pa toliko, kolikor je vprčilo današnjega splošnega položaja svetovne politike in gospodarstva bilo mogoče doseči s sredstvi, ki skušajo ublažiti strasti in omejiti blazno tekmo za vrhovno nadvlado v svetu.

Dne 6. decembra se je med Veliko Britanijo in med zastopniki irskega uaroda podpisal sporazum, s katerim se je Irsko preglašila za svobodno državo s popolno avtonomijo, slično kakor jo imajo angleški dominijoni Kanada, Nova Zelandija in Južna Afrika. Sporazum je plod pet mesece trajajočih dolgi in napornih pogajanj med sinfajnovskimi delegati in med londonsko vlado.

Bistvene točke med angleško vlado in med zastopniki Ircev podpisanega sporazuma so:

Irsko dobi isti ustavni statut, kakor ostali angleški dominijoni, s parlamentom, ki ima pravico sklepati zakone. Uradni naziv Irse se glasi: «Svobodna država Irsko». Predstavnik Anglije v Irski bo imenovan na isti način, kakor generalni gubernator v Kanadi. Člani irskega parlamenta bodo prisegli udanost in zvestobo angleškemu kralju ali njegovim naslednikom. Svobodna država Irsko prevzame del javnega dolga Velike Britanije. Dokler se ne uredi natančno odnošaji med Anglijo in Irsko, bodo vršile službo na irskem ozemlju angleške čete. Ves ta čas bo Irsko skrbela za angleške čete, kakor je to v takih razmerah običajno. Pozneje bo zaradi javne varnosti po mednarodnem pravu Irsko država vzdrževala lastno obrambno silo, katere števila ne bo ne bo presegala po razmerju števila angleške armade. Pristanišča Anglije in Irse bodo prosti odprti ladjam vseh držav proti običajni odškodnini pristaniških in drugih pristojbin. Vlada Irse države izplača pravilno odškodnino vsem uradnikom, policijskim četam in drugim javnim uslužbencem, ki so bili definitivno nameščeni na irskem ozemlju do leta 1920. Ulsterški pokrajini je na prosto dano, da se združi z južno Irsko ali pa da ostane v položaju kakor se je nahajala doslej. Svobodna država Irsko bo v finančnem in davčnem oziru popolnoma neodvisna od Anglije ter bo razdeljena na 26 pokrajin. Citirani dogovor so podpisali za Anglijo delegati: Lloyd George, Chamberlain, Lord Birkenhead in Churchill, za Irce pa zastopniki: Collins, Griffith in Barton.

Tekst sporazuma med Veliko Britanijo in Irsko morata ratificirati angleški in irski parlament. Za slučaj, da se angleška zbornica izjavi proti dogovoru, mora podati Lloyd George ostavko na svoje mesto in razpisati nove volitve.

Na temelju sklenjenega dogovora se je že sestavila vlada Irse države. V njej pa si niso vsi ministri edini, kar dokazuje postopanje nekaterih njenih članov. Povod neslogi je nezadovoljstvo z uspehom, ki so ga dosegli podpisniki dogovora.

Prvi nasprotnik pogodbe je De Valera, voditelj sinfajnovcev. De Valera je izdal na irski narod proklamacijo, v kateri naglašajo, da so pogoji dogovora, doseženega z Anglijo v ostrem nasprotju z željami večine irskega naroda; to stališče zastopa tudi irski minister za notranje zadeve in minister za narodno obrambo. Vendar pa De Valeri ni uspelo, da pridobi zase večino kabineta; štirje člani Irse vlade so brezpogojno za sprejem sporazuma. Minister Griffith je izdal po De Valerini proklamacijo sledečo izjavo: «Podpisal sem sporazum med Anglijo in Irsko. Prepričan sem, da nudi ta temelj za mir in prijateljstvo med obema narodoma. Kar sem podpisal, to bom tudi branil, ker se dobro zavedam, da pomeni to konec stoletnih prepričev.» Dalje naglašajo Griffith, da je De Valerina trditve, da irski narod s sporazumom ni zadovoljen, neresnična, ker je sporazum vsa južna Irsko pozdravila kot dogodek, ki je iznenadil in vradostil ves svet.

Tako torej izgleda prvi in najopasnejši protivnik angleško-irskega dogovora,

Splošno naziranje je, da bo irski parlament videl De Valerinemu stališču odobrili sporazum in da bo sestavljen novi kabinet tudi brez De Valere.

Drugi protivnik sporazuma je ulsterški pokrajina, odnosno njeni oranžisti. Ulster ima na osnovi Irland Acta svoj parlament s posebnimi in zgoraj omenjenimi. Irsko je bila z Irland Actom razdeljena v dva dela, v severni in južni. Ulster je avtonomna pokrajina, ter šteje nad 1 milijon prebivalcev. Z novim sporazumom so pravice Ulstra popolnoma zaščitene.

Pa tudi ulsterškega nezadovoljstva ni jemati tragično, kajti ulsterški pokrajina ne more izgubiti nobene dosežane ugodnosti brez lastne volje. Najbližja bodočnost bo tudi v tej zadevi prinesla popolno jasnost, in potem bo razmerje med Anglijo in Irsko končno javno razjasnjeno.

Poljska in Litva

Število spornih teritorijev v srednji Evropi se polagoma manjša. Plebisciti na mejah nemštva so dovršeni, posest ozemelj, za katere so se vršile bitke bodisi s krogli bodisi z glasovnicami, je povedeni že mednarodno urejena. Kot eno zadnjih se urejuje naposled tudi vprašanje Vilne, kjer bo dejelni zbor odločil o nadaljnji usodi dežele.

S tem bi izginila iz sveta tudi sporna zadeva med Poljsko in Litvo, med državama, ki sta se silno postrani gledali ves ta poslednji čas, odkar ju je polom centralnih sil osvobodil nemške okupacije, razpad stare Rusije pa vsaj formalno ruskega gospostva. Poljska in Litva se zelo črtita, v čemer se razlikujeta izmed držav, nastalih na novo obrobju nekdanjega carstva.

Nasprotstvo med Poljski in Litvanci se da primerjati s sovraštvom n. pr. med Nemci in Slovani, zlasti Slovenci. Čehi in Poljaki, Litva se je nahajala namreč dolga stoletja pod gospostvom Poljske, dasi se je prvotno povsem prostovoljno, le vled skupne vladarske rodovine, združila z njo v eno državo. Od Poljakov so Litvanci prejeli

kristianstvo, kar je pomenilo mnenjske politične in kulturne podreditve. Litvanske plemstvo se je poloniziralo, v javnosti je prevladoval poljski element, v litavskih mesta so se doselili Poljaki, in z njimi vred tudi glavni atribut poljskega gospostva — bida. Litavsko je ostalo le ono, kar je bilo daleč od prometa in od mest, od političnega in kulturnega življenja; uveljeval je kmetosko prebivalstvo. In tak je postal položaj danes: veleposelnik je Poljak, mešan in trgovci sta Poljak ali Žid, le kmet, ta je Litvin. To velja za vse kraje, tudi Kovno, ki je postalo po izgubi Vilne glavno mesto litavske države, ima pretežno poljsko in židovsko prebivalstvo.

Nasprotje med Poljski in Litvanci je torej razumljivo; rusko gospostvo na tem razmerju ni mnogo spremenilo. Kakor je Poljska obdržala po kmetoskem prebivalstvu pretežno malorusko Vzhodno Galicijo, prav tako bi rada obdržala tudi dele stare Litve. Glede Vilne je še pripomniti, da se nahaja ravno nekako na oni meji, odkoder se proti vzhodu začneja kompaktno belorusko prebivalstvo, ki pa se nahaja napram Poljakom v enakem podrejenem razmerju. Glede številčnih odnošajev med posameznimi narodnostmi se navajajo različni podatki, ki si med seboj nasprotujejo, pač primerno političnemu stališču raziskovalca. Toliko si skoro upamo trditi, da bo število poljskega orijentiranih večje nego je število etnografskih Poljakov.

Poljsko-litavsko razmerje je treba motriti s enega stališča. Litvanci so namreč prijatelji Nemcev, kar se je pokazalo že za okupacije. To jim Poljaki očitajo, zato pa tudi hočejo Litvo čim bolj zmanjšati, ker bi se sicer mogel nemški obroč nevarno povečati. Zato so se tudi trudili v Rigi, da dosežejo direktno zvezo z Latviško republiko in na ta način preprečijo stik med Litvo in Rusijo ter posredno med Nemčijo in Moskvjo. Pridobitev Vilne pomeni za Poljake ojačanje položaja v koridoru do Latvije.

Socialna politika

PROF. PAVEL LOKOVSEK:

Današnja srednjošolska mladina

(Konec.)

II.

Danes imamo v srednjih šolah mladino, kakor so nam jo ustvarile razmere širše in bližje okolice, razmere, ki niso nič drugega kot materijalni dobri, ampak kar je še boljše, tudi moralne dobrine. Najhuje pa je prizadeta intelektualna in moralna stran mladine — nade in svet naroda. Za dobra štiri leta je duševno le v slabem prezgodnjem dozorelu — kakor piškar sad, ki prehitro dozori, odpade in segnje, medtem ko je fizična sila in koncentracija duha tako šibka, da napore studij in zahteve znanstvenega napredka s težavo izdržuje ali pa omaga, ker je organizem vled nezadostnih prehranskih razmer v vojnem času sila oslabil. Zato imajo razne epidemije, kakor gripa, griza in škrlatna tako obilo žetev, ker se oslabil organizem vsem tem sovražnikom uspešno upirati ne more.

Če se le malo pogledimo v duše naše študujoče mladine, opazimo šestokrat znane tipe iz spisa Fr. Milčinskoga: Mladik zanikaristi. Vidim zanikarnost vzgoje, izhajajoče iz stiske in bede v rodbinah, strašno površnost, lahkomišelnost, nagnjenost, lenoba, lažnivost in kar je najhuje, nagnenje k kradljivosti in stopatenosti. Tem napakam policijski režim

ni dosegel, tu je treba individualno-politiško vzgojo mladine.

III.

Mladina se dandane, žal ne navdušuje rada ob lepih vlogah jugoslovanskih barov in si le z nevoljo napaja dušo ob bogati zakladnici slovenskih, hrvaških in srbskih prosvetiteljev, ker ji je vojna ubila spoštovanje do idealov. Mladina drugih dežel in držav je pa še moralno in intelektualno slabša kakor naša. Iz raznih beležk bi lahko vse to potrdili; toda ta razmišljanja bi se preveč razširila.

Zanimiva je sodba navadnega obrtnika, ki nima z vzgojo mladine prav ničakega stika, le iz dnevnega opazanja mladine je sodil tako-le: «Kaj mislite, gospod, kaj bo iz te naše mladine? — Jaz pravim — polovica teh ne bo izstudirala, pobarabli se bodo, za nobeno delo ne bodo sposobni.» Molče sem pritril in odšel. Sam me je bilo — globoka žalost se me je lotila.

V «Slobozni Tribuni» od 1. septembra 1921, št. 33, v članku: «Za kulturo obnove naroda» se toži Milan Marjanovič na nas učitelje, koliko nesposobnih, brezvestnih, mladih ljudi smo vrgli tekmo dveh, treh let v kontoarje in urade, ker smo morali dajati maturitena izpovedala nevednim, ki niso redno dokončali svojih študij, ki so jih morali predčasno prekiniti. In ti ljudje s svojim nesolidnim znanjem opravljajo najtežje posle danes, ko se prezira znanje, kultura, duh in duša, danes, ko je znanstveni študij mladine popolnoma pretrgana nit in ni kon-

Jules Lemaitre. — A. Debeljak:

Firduzijev pogreb

Pesnik Firduzi, star petindvogetdeset let, se je bil zakasnil na svojem vrtišu nekega svežega večera in se čutil slabega, ko je legel v posteljo.

Drugo jutro je zdravnik Kliniki, ki ga je bila v veliki naglici poklicala priletla služkinja Zora, izjavila, da je pisatelj Kraljeve knjige napadla bolezen, imenovana pri Grkih «plevrezija», da se brez dvoma ne bo mogel ustavljati glede na visoko starost in da ima po vsej priliki samo še nekaj dni živeti.

Ta vest se je širila ustno od človeka do človeka in po rokopisnih novinah ter je globoko gonila Bagdad in vse kraljestvo.

Zakaj Firduzi je bil več kot človek, sedva manj nego Bog. Njegova dva največja tekmeča, Turiri in Nizami, sta bila mrtva že trideset let. On pa, še vedno pri življenju, je nadalje razvil s pravilnostjo veletoka tako široke valove pesništva, da so bili Peržani zavolje njegove neizčrpne in vedno preproste pesni pozabili na vse druge popevke. Vsako uho je bilo polno njegovih ubranosti, slednje oko je bilo polno njegovih videnj; in njega stihli so sleberni trenotek krožili na ustnicah. Otročički z ostrizenimi glavami so jih narekovali, ne da bi jih umoli, pod dolgo šibo učitelja, čepečega na svoji krožini. Ker pa je bil Firduzi v svojih knjigah izrazil usmiljenje do ponižnih, tpeh in vseh bednih, ga je narod ča-

stil zaradi njegove velike dobrote, takisto pa so ga tudi književniki občudovali znanstvenim mogočnosti njegove govorice.

Ta nadnaravni sivec je torej živel v vodrni nedotaknjene slave in vsi ostali igralci na liri so ga nazivali svojega mojstra in očeta.

Osuplost je bila močna, ko so izvedeli, da mu je umreti, in kaj kmalu bi ga bili smatrali za proroka: dočim so namreč vsi verjeli v njega pozemsko nesmrtnost, je bil on večkrat napovedal svojo smrt.

Tri dni in tri noči je bolehal. Vsi bagdaski pesniki (bilo jih je štiriinajst) so prišli pobožno bedeti.

Vendar v arcu se jim je zdel čas dolg.

V hlipih pokoja, ki mu ga je puščala bolest, se je Firduzi nasmihal in mrmral nedoločne besede:

— Radost... groza... luč... temine... belo... črno... vrhunec... brezno... odprtina vodnjaka neskončnosti...

Rekel je še:

— Ljubave je angeljski pozdrav zvezdam...

In mnogo drugih svečanih in presenetljivih stvari.

Eden štirinajstih pesnikov ga je vprašal:

— Ali verjamete, mojster, da je duša neumrjoča?

Odvnil je:
— Moja je gotovo nesmrtna.
Pristavil je:
— Lahko bom potemtakem napravil svoje prigovore Bogu.

In zdelo se je, da pripravlja govor, ki bi ga izrekel na pragu drugega življenja, takoj pri prvem koraku onstran groba.

Medtem so ljudje, ki jim je bila poverjena naloga nabirati novice, da jih potem prepisuje na stotine pisarjev ter se tako raztrosijo po Bagdadu, čakali pri hišnih dohodih, da umrje postarni pesnik.

In da uporabijo ure, so zavijali presvetel duhan v perški papir.

In tolikrat so bili potrkali na vrata, vprašujoč: «No, kako je z njim?» da ni stara Zora prihajala več odpirat.

In marsikdo teh mož je bil od nepočakanosti ali pa iz dobičkarstva že naznanil, da Firduzija ni več; deca pa, stržeč oberoč debele svečke z roko pisanih listov, je hodila kličeč po ulicah:

— Zahtevajte Firduzijevo smrt!

Dobri Perzi pa so kupovali novine in, kadar so zapazili prevaro, jih je pograbil jezik na umirajočega.

Ob zori četrtega dne je najstarejši štirinajstih poetov odprl dur ter zavpil te besede z mostovza:

— Preminil je.

— Vendar! so dejali ljudje, ki so bili zraven.

Sklenili so privediti staremu pesniku pogreb, kakršnega svet še ni videl nikoli.

Da bi poslanstva iz pokrajin utegnili priti v Bagdad, je kralj Ali-Riza odločil, naj se vrši mrtvaški obred po sedmih dneh.

Maziliš so Firduzijevo telo z miro, poprom, vaniljo in drugim dišavam. Spletli so mu dolgo belo brado; deli so mu rdečila na lice, ruse hene na obrvi, raztoka na ustne, zlatih ovratnikov okoli vratu, zlatih zapestnic na roke; oblekli so ga v haljo, vezeno z zlatimi ploskicami, kraljevim darilom; in stari pesnik je bil sličen sijajnemu maliku.

Ministri, generali, magi, derviši in vse najbolj odlične osebe so se pulile za čast, čuti pri slavnem mrtvecu.

Vsako je naročil vencev pri cvetličarjih.

Takrat je bilo v Bagdadu veliko število majhnih družeb, kojih člani so se navadno zbirali na skupne večerje in nagovore: zdravstveno, telovadno in veselarsko društvo; društvo za razširjanje pouka ali za uničevanje komarjev; pa glasbena, pa modroslovska društva: zveza Ormuzdovih Tajlceev, bratovščina Protizoroastrovceev in krožek Anthropolitekov.

Vsa so imela svoje predsednike, podpredsednike, zaupnike, lastna pravila, prapore, odznake in redne pojedine; in odgovarjala so dvojni potrebi, ki jo človek občuti, piti v družini ter igrati vlogo na tem svetu.

Tekma se je vnela med temi neštetoštevili «ligami», kdo bo nesel ob Firduzijevem pokopu najzlaščji cvetlični venec.

Zelj so rožna polja, ki tvorijo Bagdadu širen nas barv in vonjav, in do-

zdevalo se je, kakor da hoče zemlja vreči eno svojih pomladi, vse do poslednje cvetke, na gomilo pesniku, kateri jo je bil tako lepo opeval.

In sleherni je hotel biti Firduzijev znanec. Ljudje, za koje se ni bil nihče zmenil dotlej, so pravili v časopisih, da so živeli podomače s pesnikom, nudili podrobnosti o njegovem zasebnem življenju ter raznašali njegove dovtipa.

Zavzel si se, videč, koliko prerušnih prijateljev je imel ta samotar.

Nekateri pa, hoteč se postaviti, so se bavili z ureditvijo pogreba in niso vedeli kaj početi od veselja.

Velik seznam so nameslili na pisalnik ob vratih mrtvaške hiše; in kdorkoli je želel, je prišel tja zapisat svoje ime, z razmislicami in pohvalami.

Močan iz Bagdada, po imenu Homais, je svetoval, naj se dá ime Firduzi vsem prestolničnim cestam.

In v tajnih hišah, kamor so mladeniči zahajali zvečer na pomenke s čednimi dekleti, so se bile vse zavodnice domenile, da hodo žalovale za Firduzijem z lahimi trakovi iz črnega pajčolanca.

Pesniki in slovstveniki so ga poveličevali, eden njih pa je izjavil, da je bil Firduzi ustvarjen «na polmenski odlok Večnega».

Toda stavili so ga tako visoko, delali tako posebe, delali iz njega tako

* Namig na vzor-omejenca, g. Homaisa v Flaubertovi «Gospé Bovaryjevi», A. D.

monete. Končno, končno se je vendar zopet posrečilo, da dobi svojo številko.

«Tu Vally Maier. Po pomoti so me poslali v peklo in tu...»

«Končno! Državni gorvili!» je nekdo zatuli v uho in zazvonil nesrečni drrrrrrrin!

«Kaj, državni gorvili?» izbruhnese naj nesrečna Vally. «To je nečuvenci! To je nesramno! Tristo let že trpim v tej telefonski celici, in sedaj mi pride s svojih hudčevim državnim govorom...»

«Rekli ste tri besede, nečuvenci, nesramno» in «hudčevenci». To boste drago plačali! Ne veste li, s kom govorite? Tu angelj trindvajsetega čilovnega reda v VII. koru Le čakajtel Hej, nadzorstvo, nadzorstvo!...»

... Vally Maier pobege iz telefonske celice k vrhovnemu poglavarju peklenskih in ga prosi, naj jo raje vrže v vrelo olje...

SKRIVNOST RAZBOJNIKOVEGA GROBA.

V Montgomeryu, glavnem mestu grofije istega imena v Walesu na Angliškem gre v ljudstvu govore o nekem zapuščenem grobu na tamkajšnjem mestnem pokopališču. To je tako imenovan «razbojniški grob», o katerem pripoveduje legenda:

Poteklo bo kmalu sto let, kar je neki mestni uslužbenec John Newton Davies bil javno obočen na tem grobu, ker je bil obdolžen, da je oropal nekoga tujca. Ko so mu že ovili vrv okoli vratu, je svedeno izjavil, da kot dokaz njegove nodelžnosti sto let ne bo rasla trava na njegovem grobu. Njegovo proročanje se je dobesedno izpolnilo. Še danes se vidi na tem zapuščenem grobu prazen trak zemlje v obliki križa, čeravno okoli groba bujno raste trava.

Sotrudnik nekega londonskega lista je obiskal te dni nadzornika pokopališča v Montgomeryu, da ga izpraša o tej skrivnostni legendi. «Jaz nisem prav nič praznoveren — odgovoril je nadzornik — mnenja pa sem, da gre tu za nepojasnjive in nadnaravne stvari. Dejstvo je, da trava raste povsod okoli groba, a na grobu ne raste ničesar. Jaz si ne upam posejati trave na tem mestu. Pred kakimi petnajstimi leti je prišel semkaj neki potnik in ko smo mu povedali bajko o čudežnem grobu, je on neustrašeno šel na pokopališče in posejal grob s travo, a potnik je 14 dni pozneje naglo umrl. Nekdo je vsadil na grobu vrtnice, ki se je sicer razcvetela in dotičnik je kmalu nato oboel in umrl valed omeščanja možgan. Podobnih slučajev se je dogodilo več. Sicer je mogoče, da je bil v vsakem primeru res le slučaj, ne more se pa tajiti da s tem grobom ni vse v redu.»

Ljudstvo si pripoveduje o tem grobu čudne stvari in vsi pričakujejo s strahom, ali se bo sedaj, ko je poteklo sto let, izpolnilo proročanje in dali bo na tem skrivnostnem grobu porasla sedaj trava.

AMOR V DIMNIKU.

(Pariški doživljaj iz ljubljanske okolice.)

Lahkokrila in razposajena Venus je krenila lepega, a mrzlega zimskega dne v bivališče logov v nekem ljubljanskem predmestju. Spremljal jo je Amor v vsem svojem sijaju, poln življenja, toplote in sladkostrastnega hrepenja. Čemu tudi ne!

Dom bogov je dom ljubezni, kjer je tudi navadnim zemljanom, podjarmljenim in nepodjarmljenim, dovoljena višja prostost, neglede na to, ali da je vsaki ali ne, samo da se vsaj za tren-

tež otrese težkih skrbí vsakdanjega življenja.

Včasih pa imajo tudi bogovi svoje muhe in gorje onemu, ki se jim zameri. V prepričevogov, ki jih povzročijo Veneri, se ni varno mešati. To napako je zagrešil Amor in zadelo ga je kruto maščevanje. Neki nevoščljivi bog ga je izpremenil v črnega škrata, njegovo Venus pa zatočil na višjem mestu.

In tako se je zgodilo, da je razposajeni Veneri in njenemu spremljevalcu Amoru, ko sta hitela v bivališče bogov v ljubljansko okolico, sledilo čučeje oko bage-očeta. Že so se odprla nebeška vrata in stopila sta v raj, rešena vseh nadlog. Toda v tem trenutku je Venus prebledela, kakor da bi jo zadela puščica Apolona. Opazila je namreč, da se pred domom bogov ne izprehaja vsedobrotljivi bog-oče, ampak strogi bog-mož. Razumela je osve-to in strašno maščevanje nevoščljivega boga.

Venus je bila obojena, da mora iz raja, ki se je v tem trenutku tudi izpremenil v navadno zemeljsko bivališče. Skočila je skozi okno in pobegnila osramočena, zavečajoč se, da je navadna zemljanka. Amor sam pa je smuknil med tem v dimnik, odkoder je prišel potem kot črni škrat iz pekla, iz katerega ga je rešil mož z mesecem pod vratom, dočim je imel sam peroti na kolesih.

Kaka končna kazen je doletela nezvesto Venus, o tem molče bogovi.

MISTERIJOZNI DVOBOJ SREDI PARISKE ULICE.

Pred kratkim so v Parizu ponoči blizu neke kavarne na Strassburskem trgu slišali par strelav. Sedva je bila takoj na mestu policija, ki je dognala, da gre najbrže za dvoboj, ki se je vršil z nekoliko neobičajnimi pogoji. Našla je namreč dva možaka: enega ob zidu s kroglo v nogo, drugega, naslonjenega na kavarniški stol, z ranjeno roko. Težje ranjeni je bil prepeljan v bolnišnico, lažje pa na policijo, kjer se je legitimiral kot Alavary in da je šele pred par urami prišel iz južnoameriške republike Uruguay. V svojih nadaljnjih izjavah se je tako zapletal, da je končno odklonil vsak odgovor in izjavil, da je hotel samo braniti nekoga starega, napadenega človeka. Drugi, ki je bil prepeljan v bolnišnico, pa je bil še bolj molče in ni hotel dati sploh nobene informacije. Zato policija domneva, da se je vršil neke vrste dvoboj.

RAZSTAVA KRIZANTEM.

V Tokiju je bila 1. oktobra otvorjena razstava krizantem, ki je trajala dva meseca. Razstavljenih je bilo več stotisoč teh divnih cvetov. Dotični, ki so videli prejšnje razstave, trdijo, da dosedaj še ni bilo tako velike in tudi ne tako krasnih, izbranih krizantem. Paviljon je bil prepojen z ostrim vonjem belih, modrih, rumenih in pisanih krizantem. Poleg cvetja je bilo razstavljeno tudi razno zelenilo in rože v posodah najrazličnejših oblik. Senzacija so bile marijonete iz rož, ki so bile napravljene tako dobro, da so se ljudje, ki so posejali razstavo, izpostavljali baže neprestano nevarnosti, da jih vprašajo, kako jim gre.

NOVI PLANET.

Zvezdarna v Algu je odkrila novo zvezdo «1920. H. Z». To zvezdo so mnogi iskali in jo opisovali kot polplanet in polkomet. Dočim se drugi mali planeti premikajo okoli Marva in Jupitra tako, da redno ne menjajo svojih oddaljenosti, je pa novi planet svojevoljen in se ne drži nebeskih predpisov. Zvezdoslovci so izračunali, da potrebuje novi planet za svojo pot okoli sonca malo več kakor 13 let.

z neporučnim mirom čitati svoj rokopis:

— Čemu je privrta nepregledna množica? Komu grede navdušeni pokloni neštete naroda?

Možic, dasi je malo tehtna osebnost, je bil pripravljen razsežen govor. Zategadelj sta oba delavca, ki sta čakala, da zasujata jamo, godrnjala od nepotrpežljivosti.

Starec je oplašen žrtvoval svoj hvalospov.

Zora je plakala gorke solze; Zetulba je ihtela.

Kraljevi častnik se je približal zali deklici:

— Gotovo ste Firduzijeva sorodnica, gospodična?

— Ne, gospod; a bila sem mu sosedka in zadnje tri noči sem bedela pri njem.

— Ne želim se: lepa kakor sto, morate biti dobra... Ampak ne solzite se, prosim vas, in obrišite te ljubke oči...

Krasni častnik je govoril nekoliko časa v tem glasu. Tedaj pa se je sklonil nad Zetulbo ter ji poljubil zlate lase. In po malem je mladenka jenjala jokati; otrla si je oči, prišla lepega oficirja pod pazduho in krenila sta proti mestu.

V trenutku, ko sta vstopila skozi bagdadska vrata, je Zetulbin smeh zvenel jasno ko tišji spev...

In gori v svoji večnosti je stari Firduzi, popolnoma boder in povsem dober, sledil z naklonjenim pogledom zaljubljeni dvojici...

Starikava krščanica pa je še sama klečala na gomili ter tugovala za Firduzjem.

En marge des vieux livres.

Kdor hoče kaj prodati
Kdor hoče kaj kupiti
Kdor išče službe itd.
— inseriraj v „Jutru“

Parketne deščice

iz slavonskega hrasta dobavljam v vsaki množini in pokladam najceneje. 1896
Tel. št. 513. **Jos. R. Puh** Tel. št. 513.
Ljubljana, Gradaška ulica št. 22.

2 potnika

sprejme takoj dobro
upeljana veletrgovina
z vinom v Sloveniji.

Ponudbe pod „Ugodni pogoji“ na upravo „Jutra“. 2140

Staro železo lito in kovano

(cele vagone) kupuje po najvišjih cenah. — Centralna nakupovalnica starega železa v Ljubljani, Gosposvetska c. 1.

Klobuke in slamnike

vseh vrst, od preprostih do najfinjših nudi vedno v zalogi tovarna klobukov in slamnikov

Franc Cerar v Stobu

pošta in želez. postaja Domžale pri Ljubljani.
V popravila prevzema tudi vsa tozadevna dela ter pr. oblikuje po najnovejši modi. V Ljubljani prevzema v-a naročila in modifiziranje tvojka Kovačević i Trava v Prešernovi ulici št. 5, kjer se sprejema 2006 v sredo in v soboto.

Gradbeno podjetje

ing. Dukić in drug

Ljubljana, Resljeva cesta 9.

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

Steklenina in porcelanovina

Fr. Bernharda stn

lastnik

Gustav Bernhard

Maribor, Rieksandrova cesta 17.

Zahvala.

Vsem spremljevalcem naše neizrecno ljubljene, nepozabne mame, ozir. stare mame, gospe

Marije Gödererjeve

k večnemu počitku kakor tudi darovalcem cvet in za izražena sočutja, se preročno zahvaljujemo.

Na Ortneku, 17. decembra 1921.

Žalujoci.

2148

Ivan Zakotnik

Telefon št. 372.

mestni tesarski mojster

Telefon št. 373

Ljubljana, Dunajska cesta 46.

Vaskovratna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, lednice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga.

1631 80

Tovarna furnirja.

USNJATE

ROKAVICE

iz domače tvornice „JELEN“

Edina zaloga in prodaja za vso Slovenijo na malo in veliko pri tveh

O. Bračko

specialna trgovina s rokavicami in frano, parfumi, LJUBLJANA, Dunajska cesta 12.

Priporočam vsakovrstna rokavice podložene s sviljo, volno in kožuho. Specialitete: Rokavice iz pristne jelenove kože. 1974

Volnene in vaskovratne druge rokavice.

Oglejte si naše izložbe!

Velika božična prodaja.

Povodom božičnih praznikov in novega leta priporočamo vsakovrstna zelo pripravna darila, osobito različno sukneno, volneno in perilno blago.

Velika izbira najnovejših preprog, zaves, garnitur, finih volnenih odevi za postelje itd.

Razni ostanki sukna, barhonta, ocfirja itd. po zelo 2097 b

znižanih cenah.

A. & E. Skaberne

veletrgovina manufakturnega blaga

Ljubljana, Mestni trg št. 10.

Oglejte si naše izložbe!

COSULICH-LINE

(prej Austro-Amerikana)

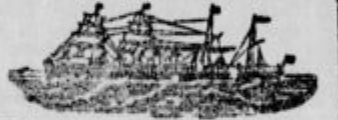
TRST-AMERIKA

prevažata potnike v New York redno trikrat, v južno Ameriko po enkrat mesečno. — Pojasnila in prodaja vozniških listkov

Simon Kmetec

2001

glavni zastopnik za Slovenijo v Ljubljani, Kolodvorska ulica 26.

Dular & Fabiani

veletrgovina

z manufakturno.

Zaloga: Skladišče Balkan, Ljubljana.

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naša srčno ljubljena soproga in predobra mati, gospa

MARIJA SKALE roj. DRUŠKOVIĆ

soproga ravnateljice Mestne klavnice

v soboto, dne 17. t. m. ob 1/2. 10. uri, previdena s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne rajnice bo v ponedeljek dne 19. t. m. ob 1/2. 4. uri popoldno iz Leonišča na Zaloški cesti na pokopališče k sv. Križu.

V Ljubljani, dne 17. decembra 1921.

Pavel Skale, ravnatelj Mestne klavnice, soprog. — Janko Skale, bančni uradnik, sin. — Danica Skale, hčera.

Mestni pogrebni zavod.

2148

= Domače jedilno olje! =

Začeli smo s proizvajanjem našega

prvovrstnega dvostroko rafiniranega

jedilnega olja,

2184

ki more, kar se tiče kakovosti, tekmovali z vsakim inozemskim oljem. Dobiva se v vsaki boljši trgovini.

Glavni zastop za Hrvatsko in Slavonijo pri Trgovskem prometnem delniškem društvu v Zagrebu, Ilica 48.

Prva hrvatska tvornica olja d. d. v Zagrebu.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeva ulica št. 2

250 53

Podružnice v Splitu,

Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru,

Ptuju in Brežicah.

Delniška glavica
K 50.000.000.—

Se priporoča za vse v njeno
stroko spadajoče posle.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednost-
nih papirjev, valut in dovoljuje
vsakovrstne kredite.

Čekovni račun v Ljubljani št. 10.509.

Brzjavni naslov: Banka Ljubljana.

Telefon št. 261 in 413.

Najlepše, najboljša in najcenejša
darilo za Božič

lepa in dobra knjiga!

Tiskovna zadruga v Ljubljani,

Prešernova ulica št. 54

ima takih knjig v zalogi na veliko izbiro, ter
jih sl. občinstvu v to svrhu toplo priporoča.

Pratika

2127

Družinska in Blaznikova,
pisemski, kanclijski, kon-
ceptni, trgovski, ovojni,
gladilni, stekleni papir,
papirnat vrečice, kuverte,
božične, noveletne in razne
druge razglednice.

Cigaretni papir

Abadie z zlat. tisk Patent,
Altesse Patent, Olleschau
Ptič 100/100.

Mast za usnje

terpent. krema Ilirija, Jur-
jeva, Dilber, Svetla, Kebrin
(C. M.), voščena Cipulin,
ličilo (biks), olje za šivalne
stroje, modrilna esenca,
sidol, sveče.

Krtače

ribarice iz korenin in na-
vadne, blatnice, za likanje
(Glanz), konjske, parketne,
mazalke, omela, motvoz
(špaga)

Nogavice

ženske in otroške, kvač-
kanec, sukanec, moderci
vseh števil, trak kôper,
Lacet, žnora (krtačica), ela-
stika, naramnice

Bičevniki

pravi tržaški, gladki in
pleteni, biči, usnjata ve-
zala (jermena), otroške so-
saljke, toaletno milo ter
drobnarijsko in galante-
rijsko blago po najnižjih
cenah na zalogi

OSVALD DOBEIC

Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9.

PETROLEJSKE VRČE

z ali brez zabojev, kupi vsako množico
po najvišji ceni HROVAT & KOMP.,
Ljubljana, Vegova ulica 8. 1841

Petsto stotov

zdravega štajerskega sena
tako na prodaj.

Ponudbe z navedbo cen upravnistvu
„Jutra“.

V Zgornji Šiški v novi stavbi
se odda takoj v najem
več lokalov za obrt
ali skladišče.

Naslov por. An. zav. Drago Beseljak in drug.
Ljubljana, Sodna ulica 5. 2091

Sprejme se

tajnik

ki je zmožen tudi knjigovodstva. Po-
nudbe na Elektrarno Zagrao v
Višnji gori. 2132

Prodaja se v okolici Ljubljane

hiša

z lepim sadnim vrtom in nekaj zemljišča,
lahko tudi brez zemljišča. Kupec dobi takoj
stanovanje. Naslov por. uprava „Jutra“.

Fotograf

I. retušer za malo in veliko retušo,
resna starejša moč 2117
se sprejme s 1. januarjem.
Atelje „Pelikan“, Celje.

Pozor, kolesarji!

Poslajte rabljena dvokolesa v popolno
prenovo, emajliranje s ognjem in ponikljanjem.
Na željo se kolesa tudi shranijo čez zimo.
F. BATJEL, Ljubljana,
Karlovska cesta 4. 2036

**Dvojno čiščeno češko
postelino perje in puh**
C. J. HAMANN

Mestni trg 8.

2004

Sprejme se

korespondent(ka)

2138

dober strojeplasec, popolnoma zmožen slovenskega in nem-
škega jezika ter slovenske stenografije.

Ponudbe je nasloviti na Češko industrijsko banko,
podružnico v Ljubljani.

Tovarna v bližini Ljubljane sprejme popolnoma samo-
stojnega

vodjo pisarne.

2129

Ponudbe z natančno navedbo dosedanjega delovanja in referenc, dalje
plačilnega zahtevka pod „Tovarna 1922“ na upravo „Jutra“.

Ravnatelja in prokurista

išče

velika lesna družba v Ljubljani.

Ponudbe z navedbo dosedanje prakse in zahtevkov je poslati
pod „Eksport“ na upravo lista „Jutra“ do 20. decembra.

Medić, Rakovec & Zankl

prej
A. Zankl
sinovi.

Tovarna kemičnih in rudniških barv ter lakov.

Centrala: Ljubljana. D. z o. z. Skladišče: Novisad.

Brzjaviti: Meraki, Ljubljana. Telefon: 64.

Emajlni laki. Pravi firnež. Barva za pode.

Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke,
vse vrste barv, suhe in oljate, mavce (Gips), mastenec (Feder-
weiß), strojno olje, karbolinej, steklarski in mizarski klej, ple-
skarski, slikarski in mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to
stroko spadajoči predmeti.

„MERA KL“. Lak za pode. „MERA KL“. Linoleum lak za pode.

„MERA KL“. Emajlni lak. „MERA KL“. Brunoline.

Ceniki se začasno ne razpošiljajo!

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja

iz slovenskih premogovnikov
velenjski, šentjanški in
trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah
premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za
industrijska podjetja in razpečava

I^a čehoslovaški in angleški koks
za livarne in domačo uporabo,
kovaški premog in črni premog.

Naslov:

2013

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Munska ulica 19.

Naznanjam

slavnemu občinstvu, da sem
prevzel in na novo pre-
uredil znano trgovino z
urami, zlatino in optič-
nimi predmeti F. K. Rudholzer.

Velika izbira
božičnih in noveletnih daril
po zelo znižanih cenah.

Za obilen obisk se priporoča 2114

EDUARD ŠKOPEK

urar, absolutni urarski tehničar.

Lastna strokovna delavnica

Ljubljana, Mestni trg 8.

Risalna orodja

na veliko na drobno.

Tehnične potrebščine.

Svetlobni, prozorni in drugi
papirji. Rektificiranje geodet.
instrumentov. Brušenje ri-
salnih peres. Vsa popravila
točno v delavnici za precizno
mehaniko

Vil. Sequardt

Ljubljana, Dalmatinova ul. 5

ali v prodajalni E. Škopek, urar.

R. RANZINGER

Ljubljana, Japonska ulica 10. Jesenice

Podjetje za prevažanje blaga: južno železnice. Brzovozni in tovarni nabiralni
promet iz Avstrije in v Avstrijo. Zavarovanje. Podjetje za prevažanje pohištva.

Skladišče s posebnimi zaprtimi kabinami za pohištvo.

Brzjaviti: Ranzinger. Interurban telefon 60.

I. jugoslovanska tovarna za gume in kovinske predmete

d. z o. z. 1636

Izdelki: Roženi in umetno roženi gumbi (znamka
„Galathea“), usnjaki za smotke, pipe in šibuke,
svalčice, gumbi iz biserovine (Perlmutter) za perilo.
Držalji za palice in dežnike iz naravnega roga.

Telefon št. 5. Bančni konto:

Obrtna banka, Ljubljana.

Poštni ček. št.:

Slovenska Bistrica.

BETON-ZELEZOBETON-
VODNE ZGRADBE-
ELEKTRO-
Jnž. Laurenčič & Co. STAVBENO
PODJETJE
LJUBLJANA
RIMSKE CESTE N. 2
IZRABA VODNIH SIL

ŽAGE-MILNI-JEZUJI-HIŠE-VILE-INDUSTR. STAVBE-MOSTOVI
PRORAČUNI-NACRTI IN OBISK INŽENIRJA BREZPLAČNO.

M. Kuštrin

Tehnični, elektrotehnični in gumi-
jevi predmeti vseh vrst na drobno
in debelo. - Glavno zastopstvo pol-
nih gumijevih obrobov za tovarne
avtomobile tovarne Walter Martiny.
Avtogaraže in avtodelavnice s sti-
kalnico za montiranje gumijevih
obrobov pod vodstvom inženirja v
centrali. Ljubljana, Rimska cesta 2.
Prevozno podjetje za prevoz blaga
celih vagonov na vse kraje, za kar
je na razpolago 10 tovornih avto-
mobilov.

Centrala:

Ljubljana,

Rimska cesta 2

Ljubljana,

Maribor,

Beograd,

Podružnice: Dunajska c. 20,
tel. št. 470.

Jurčičeva ul. 9,
tel. št. 133.

Knez Mihaj-
lova ul. 3.

Gospodarsivo

PREGLED NAŠEGA IZVOZA V
SEPTEMBRU T. L.

izvoženo blago	vrednost:
zelo	4.493.747 sreb. din.
koruza	25.020 » »
moka	1.843.821 » »
zdrob	13.715 » »
fitol	4.234.700 » »
krompir	172.944 » »
svetle sadje	2.648.489 » »
suhe čepilje	2.752.219 » »
pokmez	1.128.400 » »
žganje	1.740 » »
vino	845.525 » »
preja	1.208.704 » »
vrvarski izdelki	273.000 » »
konji	4.022.415 » »
žrebata	1.854.400 » »
mezgi	203.750 » »
goveja	54.780.480 » »
svinje	36.137.825 » »
drobnica	8.396.787 » »
perotina	384.140 » »
meso in mesni izdelki	4.833.365 » »
sir	2.486.790 » »
jajca	9.040.550 » »
les za kurjavo	831.020 » »
stavbni les	14.090.240 » »
lesni izdelki	1.284.749 » »
tanin	892.690 » »
ekstrakti za kožo	810.000 » »
cement	15.755.201 » »
izkopnine in rude	1.343.110 » »
vse ostalo	29.460.508 » »

skupaj: 201.380.884 sreb. din.
Celo tretje četrtletje znaša vrednost
izvoza:
v juliju 156.015.799 Din.
v avgustu 151.332.064 »
v septembru 201.380.884 »

skupaj: 508.728.747 Din.
Vrednost izvoza v prvi polovici tega
leta znaša 1.160.051.982 dinarjev, torej
znaša vrednost v prvih 9 mesecih izvo-
ženega blaga 1.668.780.729 dinarjev.

LESNI TRO.

Kakor smo že zadnjič poročali, kon-
kurira našemu mehkeemu lesu v Italiji
predvsem Avstrija radi svoje nizke va-
lute. Les za kurjavo se precej izvažja,
ravno tako tudi les.

Po statistiki našega izvoza smo izvo-
zili v septembru za 16.812.009 dinarjev
lesa in lesnih izdelkov. V tem mesecu
pridejo les in lesni izdelki za živino (go-
veda, svinje, drobnica okoli 94 milijonov
dinarjev) na drugo mesto kot izvojni
predmet. Po lesnem bogastvu naše dr-
žave bi moral biti naš izvoz seveda mno-
go večji. Zalobog čisto naše cene ne
konvenirajo inozemstvu, pa tudi naše ne-
urejene prometne razmere ovirajo izvoz.

Središče naše lesne trgovine je Za-
greb, ki je merodajen za cene našemu
lesu. Tam se skladi največ velenakopov
za izvoz. Fini hrastov les slavonkih in
hrvatskih gozdov je brez konkurence na
svetovnem trgu. Uvažajo ga Anglija, Bel-
gija, Francija, Nemčija, Italija in Spa-
nija. Kakovost tega lesa je svetovno
znana in vsled tega tudi visoke cene.
Izbran hrastov les ima ceno okoli 12
tisoč K za m³ franko vagon v tovorna po-
staja. Pod 4000 K za m³ ni dobili nika-
kega rezanega hrastovega materiala.
Hrastovi pragi se plačajo za komad 200
K s postaje, bukovi pragi pa po 95 K.
Prostorni meter lesa za gorivo stane
franko vagon 240 — 290 K po kakovosti.
Zalogo lesa za kurjavo pa so še zelo
mali.

V Češkoslovaški je lesna trgovina pre-
cej mrtva. Razpečanje lesa v državi je
slabo. Povpraševanje iz inozemstva je v
zadnjem času ravno tako slabše. Do
nakupov ne pride. Franciji in Nemčiji
cene ne konvenirajo. Na Madžarskem
uspešno konkurira slovaškemu lesu Ru-
munija. Italijanski trg obvladajo avstrijske
in jugoslovanske tvrdice. Celo ruska
konkurenca je nastopila na vzhodnih tr-
gih. Tako izgleda, da je češkoslovaški les
vsem predrag. V Nemčiji so cene lesu
narastle, kar občuti v prvi vrsti domači
kupec, dočim za inozemske trge pred
tadnji vsled padanja marke nemški les ni
bil predrag. Nemška marka pa se je zo-
pet popravila, kar gotovo ne vpliva u-
godno na nemški lesni trg. Cene nem-
škega lesa bi precej konvenirale inozem-
ski, toda inozemska za enkrat ne po-

trebuje lesa. Valed zboljšanja poljske
marke je postal tudi poljski les za Nem-
čijo predrag.

— Poročilo o trgovini s poljskimi pri-
delki. Iz Sombora poročajo z dne 15. t.
m.: Dovolj so trajno slabi. Pšenica no-
tura 1420 — 1440 K. Mlini kupujejo tu-
di po tej visoki ceni, ker ne marajo usta-
viti obratov. Za koruzo je neobičajno ši-
vahno povpraševanje. Cena novi koruzi
je 1040 — 1050 K. V Subotici je dosegla
lokalna cena novi koruzi celo 1100 K. In
to valed tega, ker je tam zelo razvita
svinjereja in je povpraševanje po koruzi
še večje, nego drugod. Tendence zelo pri-
jazna.

— Za obrtno razstavo v Celju. Danes
18. t. m. ob 9. uri dop. se vrši v Celju
(Narodni dom) sestanek obrtnikov, ki bo-
do izvolili obkrajnejsi pripravljalni odbor
za obrtno razstavo, ki se priredi 1. 10. 22
v Celju.

— Zagrebški velesejem. Zaključni rok
pripravljanja za odločanje na pomlad-
nem velesejmu v Zagrebu je 15. januarja
1922. Ker mora imeti uprava velesejma
čim prej pregled vseh interesentov za-
radi razpolaganja s prostorom, se poziv-
lja vse one stranke, ki žele na vele-
sejmu razstaviti, pa se še niso prijavile,
naj to takoj storijo. Prijavitelj se mora
pisмено ali ustmeno ter se mora označiti,
kaj se želi razstaviti in koliko kvadrat-
nih metrov prostora se potrebuje. Cene
za prostor: 1.) v glavni industrijski pa-
lači 800 K za kvadratni meter; 2.) v
ostalih zgradbah 600 K za kvadratni me-
ter; 3.) na prostem prostoru 300 K za
kvadratni meter. — Natančnejši pogoji
za sodelovanje kakor tudi formulirji za
oblatne prijave so že gotovi, ter se bo-
do odposilili v onem redu, kakor se je
kdo priglasi. Pisarna zagrebškega zbora
se nahaja v poslopu trgovske zbornice,
Trg 20. listopada 1918 št. 1.

— Naš vojni park. Po »Trgovskem
Glasniku« se nahaja v naši državi okoli
15.000 tovornih vagonov, a od tega preko
polovica v popravilu. Z vagoni, ki še nam
niso dodeljeni, imamo vsega 38.000 to-
vornih vagonov. Od slednjih jih je 14.000
v popravilu, a 6000 v inozemstvu. Potre-
bovali bi 50 do 60 tisoč vagonov, da bi
zadostovali vsem svojim potrebam.

— Popla avstro-ogrskih vojnih posojil.
Doznavamo, da zbira kmetijski oddelek
pokrajinske uprave za Slovenijo v Ljub-
ljani material za občuvanje koristi tistih
korporacij, ki so podpisale kako avstro-
ogrsko vojno posojilo. Obdne bodo ta
vojna posojila popisovale do 15. januarja
1922. Pozivljamo občinske urade, zadruge
in razne druge obkrajnejske institucije,
da pri občinskih uradih pravočasno prija-
vijo vrsto, serijo in znesek posameznih
avstro-ogrskih vojnih posojil, ki so jih
podpisale. Interesente opozarjamo na to-
zadnevne razglase, ki jih bodo objavili
občinski uradi.

— Tečaja o umetnem ribogojstvu. Po-
krajinska uprava za Slovenijo, oddelek
za kmetijstvo, namerava prirediti v rib-
jem vališu na Bledu dva tridnevna te-
čaja o umetnem ribogojstvu in sicer bi
prvi tečaj, ki bi se imel vršiti okrog
novega leta, podajal navodila za
pridobitev in valitev ribjih
lker, a drugi tečaj spomladi bi
obravnaval odgojevanje in nasa-
janje ribjega zaroda. Tečaj bode
vodil rib. konzulent prof. Iv. Franke.
Prijava je poslata z ozirom na omeje-
no število udeležencev čimprej, najkasneje
pa do 24. t. m. na Pokrajinsko upravo,
oddelek za kmetijstvo. Potrebni, manj
premožnim interesentom. bo imenovani
oddelek Pokrajinske uprave podeljeval
podpore po največ 800 kron za vsak te-
čaj. Prosnje za podporo s potrebnimi
prilogi je istotako vložiti do zgoraj ozna-
čenega dne pri oddelku za kmetijstvo.
Kateri dnevi se bodo vršili tečaji, se
pravočasno objavi potom časopisa.

— Povisjanje monopolne takse na ci-
garetni papir. Trgovska in obrtniška zbor-
nica v Ljubljani opozarja na odlok uprav-
nega odbora samostojne monopolne
uprave z dne 26. novembra, odobren od
finančnega ministra, s katerim je pov-
šana monopolna taksa na cigaretni pa-
pir na sledeče zneske: 1.) na cigaretni
papir v risli, na katerega se je dolej
plačevala taksa 1600 dinarjev v zlatu, t.
j. 8200 dinarjev v srebru od 100 kg, se

plačuje odlej 3200 dinarjev v zlatu, t. j.
6400 dinarjev v srebru od 100 kg brutto-
teže; 2.) na cigaretni papir v knjižicah
in stročnicah, na katerega se je dolej
plačevala taksa 1600 dinarjev v zlatu,
t. j. 8200 dinarjev v srebru, se plačuje
odlej 2750 dinarjev v zlatu, t. j. 5500 di-
narjev v srebru za 100 kg brutto-teže v
skatljah.

— Prodajne cene za cigaretni papir.
Trgovska in obrtniška zbornica v Ljub-
ljani opozarja na odlok upravnega od-
bora samostojne monopolne uprave, odo-
bren od finančnega ministra, s katerim se
objavlja, da se bo odlej prodajal ci-
garetni papir po sledečih cenah: 1. Ena
knjižica Job-papirja en dinar; 2. cigaretni
papir I. vrste, ena knjižica 70 lističev,
0,60 dinarja; 3. cigaretni papir II. vrste,
ena knjižica 70 lističev, 0,50 dinarja; 4.
cigaretni papir III. vrste, ena knjižica 50
lističev, 0,40 dinarja; 5. cigaretni papir
III vrste, ena knjižica 70 lističev, 0,40 di-
narja; 6. cigaretni papir III. vrste, ena
knjižica 50 lističev, 0,30 dinarja.

— Izmenjava blaga med Jugoslavijo in
Češkoslovaško. S Češkoslovaško se vo-
dijo pogajanja za gospodarski sporazum
na temelju čim življeje direktno izmenja-
ve blaga. Pri pogajanjih so udeleženi za-
stopniki iz Prage, Beograda, Zagreba in
Ljubljane.

— Izvoz našega opija v Grčijo. Iz Beo-
grada poročajo, da je grška vlada do-
volila uvoz našega opija iz Macedonije.

— Letošnja žetev v Južni Srbiji. Iz Beo-
grada javljajo: Letošnja žetev v Južni
Srbiji je bila zelo dobra. Žita za izvoz je
okrog 10.000 vagonov in sicer od 72 —
76 kg težine po hl. Najboljše je rodila
pšenica v okolici Kosovske Mitrovice.
Ječmena je za izvoz 4500 — 5000 vago-
nov, oves 3000 vagonov, koruza 1000
vagonov, riža 500 vagonov. Riž je naj-
bolje rodil v okolici Kočana in Stipa.
— Žitna borza v Frankfurtu a. M. 12.
t. m. (za 100 kg): pšenica 710 — 720 M,
rž 600 M, ječmen 700 — 735 M, oves
575 — 580 M, koruza 650 — 675 M, otro-
bi 880 — 400 M, seno 820 — 850 M, ala-
ma 90 — 100 M, pariteta Frankfurt a.
M.

— Iskoristčanje žrnogorskih gozdov. Iz
Beograda javljajo, da je Jadranska ban-
ka zakupila velik kompleks gozdov pri
Durmitoru. Spomladi začne banka go-
zdove iskoristčati.

— Češkoslovaški izvoz v prvih 9 me-
secih t. l. V prvih 9 mesecih t. l. je Če-
škoslovaška uvozila 29.778.031 q, a iz-
vozila 73.523.250 q. Največja množina u-
voza je iz Nemčije, t. j. 13.890.956 q
(46,64%), potem iz Zedinjenih držav
3.115.569 q (10,46%), iz Avstrije 2.243.059
q (7,53%), iz Madžarske 2.010.290
(6,75%). Ravno tako odpole pri izvozu
največja množina na Nemčijo, in sicer
26.980.292 q (36,70%), na Avstrijo
25.785.571 q (35,07%), na Madžarsko
10.700.527 q (14,53%). Lesa se je izvo-
zilo 8.591.587 q v vrednosti 703.836.167
K.

— Prvi državni proračun sovjetske Ru-
sije. Sovjetska Rusija bo sestavila prvi-
krat po preobratu državni proračun za l.
1922.

— Nove bolgarske novčnice. Bolgarska
Narodna banka je razpisala natečaj za
izdelavo novih novčnic po 5, 10, 20,
50, 100, 500 in 1000 levov. Izdelane mo-
rajo biti v narodni ornamentiki in s ali-
kam iz narodnega življenja.

— Izvoz aluminijevega denarja iz Fran-
cije zabranjen. Francoski finančni mi-
nister je izdal naredbo, po kateri se naj-
strojše zabranjuje izvoz droblja iz alu-
minija in bronca.

— Draginja v Nemčiji. Veletrgovinska
indeksna številka statističnega držav-
nega urada v Nemčiji je narasla od
2460 povprečno v oktobru na 3416 (za
38,9%) povprečno v novembru in je pre-
košala katastrofalni nivo februarja 1920
v vseh vrstah blaga. Žito in krompir sta
narasla od 2380 na 3197, meso, ribe, ma-
sti od 2325 do 3154, kolonialno blago od
3009 na 4923, poljedelski proizvodi in ži-
vila skupaj od 2417 na 3308, dalje kote
in usnje od 4339 na 6077, tkanine od
4176 na 6518, kovine od 2905 na 5123,
premog in železo od 1885 na 2380, indu-
strijski predmeti skupaj od 2339 na 3618,
predmeti večinoma domače proizvodnje
(žito, krompir, meso, ribe, masti, premog,
železo) od 2235 na 5662, predmeti veči-
noma uvoženi od 3585 na 5662. Nivo cen
za domače blago se je dvignil za 82,8%,
uvoženega blaga pa za 57,9%.

Kakšnih petdeset korakov dalje, in
še precej predno dospe do Mežnar-
skega stolpa, se pa Tomaž nenadoma
ustavi.

Baš je dospel do zagate, ki jo
imenujejo Malonezi »Ulico Plešče
mačke«. Ta zagata končuje tik pod
obzidjem, tako da se njena zadnja,
kakor sedlo povprek postavljena
hiša odpira z glavnimi vratmi na
ulico, z zadnjimi vratci pa na stezo
nad obzidjem. Tu obstane Tomaž in
upre svoj pogled na okna te zadnje
hiše.

Očividno zapazi tam nekaj, kar je
pričakoval, kajti naenkrat pogleda
okrog sebe, ali ga morda ne opazuje
nečujno razvednež, potem pa se spu-
sti z obzidne stene čez obzidje po
ozkih stopnicah in udari s tolkačem
na mala vratca te hiše z dvojnimi
izhodom.

Ob oknu poseda Juana in zre ven-
ka, na morje.

MALI OGLEDALIŠI

stanejo do 20 besedi Din. 3.—, vsakih nadaljnjih 5 besedi 1 Din. — Tr-
govski oglasi, dopisovanje, nepremičnine do 20 besedi 5 Din., vsakih
nadaljnjih 5 besedi 2 Din. — Plača se naprej. (Lahko tudi v znakah.) Na
vprašanja se odgovarja le, ako je na vprašanju priložena znamka za odgovor.

SLUŽBE

ABSOLVIRAN PRAVNIK
s prvim izpustom, ki zna per-
fektno slovensko, srbsko, ru-
sko in nemško ter zadostno
češko in poljsko, s nekaj
mesecev prakse v odvetaški
pisarni, išče s novim letom
primerne službe. Ponudbe
pod šifro »M. A.« na upravo
»Jutra« v Ljubljani.

Sprejme se
MOČAN UČENEC
dobrih starih za trgovino s
mešanim blagom. Vpraša se
pri F. V., Gradac 10, Belo-
krajina. 2145

KNJIGOVODJA.
KORESPONDENT
popolnoma samostojen, z več-
letno prakso v lesni indu-
striji, veče jezikov, želi pre-
meniti službo. Ponudbe na
upravo »Jutra« pod »Bilan-
nik«. 2119

**SPRETNEGA AKVIZI-
TERJA.** 2073
ki so mu tržne razmere znane,
sprejme imenitna italijanska
spedijska firma proti dobri
plači in proviziji. Ponudbe v
Trst, Casella Postale 578.

PRODAJA

PRODAJ 2047
po nizki ceni popolnoma nove
elegante skornje št. 40. Na-
slav pové uprava »Jutra«.

PRIPRAVNO ZA BOŽIČNO DARILLO!

Ceno se proda popolnoma
nova garnitura namiznih pre-
tov za 6 oseb. Naslov v prav-
ništvu »Jutra«. 2130

Prodaja se

OMARA ZA JEDILNICO
z mramorjem in ogledalama,
mizo, perila in obloka v do-
brem stanju. Naslov pové
uprava »Jutra«. 2143

Prodajo se

MALE ŽELEZNE SANKE
s lesenim sedeškom. Naslov
pové uprava »Jutra«. 2136

Prodaj nekaj vagonov

BUKOVH DRV
od postaje Kočevje. Bor. Špil.
Kočevje. 2102

Prodaja se v sredini mesta

majhna 2136

ENONADSTROPNA HIŠA.

Poizvé se v nek dan od 2. do
4. ure v Rožni ulici 19/L. levo.

MESEČNO SOBO

s posebnim vzhodom in če mo-
guče s električno razsvetljavo
išče miren soliden gospod.
Cenjene ponudbe pod »Soba«
na upravo »Jutra«. 2114

Soliden bančni uradnik išče

zase (in ev. za brata) stalno
MEBLOVANO SOBO
s 1. januarjem. Plača najbolje.
Ponudbe na upravo »Jutra«
pod »T. S. soba« do 20. t. m.
2113

ZAVEDNA SLOVENKA

do 28 let stara, ki je zmogla
osrečiti mladega železniškega
uradnika kot zakonska dru-
žica, naj pošlje pismo in sliko
upravi »Jutra« pod »Tajništvo«
2119

PENZIJONIST

čedne zunanosti s 87.000 K
prihranki in pobitvo, v Av-
striji razporečen, brez vsake
obveznosti, želi znanje s pri-
merno žensko. Ponudbe pod
»Sobec 49« na upravnico
»Jutra«. 2144

ISOČNI GOSTILNO NA RAČUN.

Ponudbe naj se blagovito
posladi pod »Sreda«, poštno-
letoče Šuršiče pri Ljubi.

GOSTILNA SE VZAME V NAJEM

na kakem prometnem kraj-
u. Ponudbe na upravo »Jutra«
pod šifro »Promet«. 2120

Naznanilo preselitve.
Manufakturna trgovina na debelo
M. Hribernik
se je preselila iz Kolodvorske ulice 51
2137 v Sodno ulico št. 6.

SLOVENSKA GRADBENA DRUŽBA Z O. Z. V LJUBLJANI. (Tekstilna pisarna v
tovarni Keršič.)
Telefon 130. Spodnja Šiška. Telefon 130.

Izvršuje vse vrste visokih in globokih stavb, betonske
in železobetonske gradbe, vodne gradbe, železobetonske
tlačne cevi do 3 atmosfere tlaka, električne centrale, iz-
koristčanje vodnih sil, moderne industrijske
zgradbe, »silo«, mostne gradbe.
Posebnosti: bijelgolične in mehnične čistilnice za
vsakovrstno industrijo, leseni polnostenski nosilci za strehe
z velikimi razponi do 35 m, lesena in kombinirana skladišča.
Izvršitev tozadevnih načrtov in proračunov. 2104

Rozalija Wester, roj. Pogorelec
v 73. letu svoje življenske dobe.
Pogreb vsega trpljenja rešene ranice se bo vršil v pone-
deljek dne 19. decembra ob 4. uri popoldne izpred mrliške veže
v deželni bolnici, Zaloška cesta.
Maša zadušnica se bo čitala v trnovski cerkvi.
V Ljubljani, dne 17. decembra 1921.

Blagi pokojnici blag spomin!
Mestni pogrebni zavod. Namesto posebnega obvestila.

CLAUDE FARRÈRE: 56

Morski ropar

(Le Flibustier des Mers.)

Roman.

Koncem Strojarske ulice jo zavije
Tomaž na levo v Pletarsko ulico,
potem gre do konca skozi Kotlarsko
in nazadnje zavije v Tkalsko. Kdor
bi mu sledil po vseh teh ovinkih, bi
takoj uganil, da je namenjen po svoji
stari navadi na mestno obzidje. Zares
je dospel Tomaž skozi Trančo in
mimo stolpov Naše ljube Gospe na
obzidje, na priljubljeno šetališče. Tam
se je pričel sprehajati sem in tja, po
svoji navadi z dolgimi, nenakomer-
nimi koraki.

Kakor vsakdo ve, je obzidje mesta
Saint-Malo izredno zgrajeno mojstr-
sko delo. Pot za obzidjem, ali bolje
vrh obzidja tik za prsbranom se
ame šteti med najlepše promenade

na svetu. Z višine sega pogled čudo-
vito svobodno čez peščine pod ob-
zidjem in dalje ven preko vse mor-
ske gladine, ki je razprostrta pod
nebo in kakor nelizmerno pravilčno
ogledalo, sedaj modro, sedaj sinje,
sedaj črno, sedaj sivo. Danes, ko se
vspejja Tomaž po kamenitih stopni-
cah d obzidne poti, tam med Mit-
niškim in Mežnarskim stolpom, po-
krivajo nebo težki oblaki, ki vsak
čas menjajo svojo obliko in odbijajo
vedno drugačno luč firmamenta. Njih
odsev odeva morsko gladino kakor
s poljubljajočo kopreno mehke svil-
e, ki preliva svojo barvo iz golobje
sivine v tinte temnega jekla. Kakor
pa je ta pogled razkošno lep, nu
Tomaž le ne privošči niti pogleda. S
sklonjeno glavo in skrbnim licem
korači, kakor človek, ki ga tro težke
misli. Tako pride Tomaž mimo Mit-
niškega stolpa, ne da bi videl straž-
nika, ki stoji pred »Prašno brano« in
se opira na svojo sulico.

Njeno stanovanje je najmanj za
seženj višje, ko obzidje. S komolci se
Juana naslanja na desko pri oknu ter
opazuje obzidno stezo, zobčasti pro-
bran, zrcalno gladino in jadrne obla-
ke na nebu. Ko Tomaž vstopi, se
Juana niti ne ozre, dasi ga je slišala
priti.
Tomaž se jej vkljub temu približa,
sname klobuk, pozdravi na način
plemičev, seže v ponudeno roko ter
jo nese k ustom, da jo poljubi. Juana
je dobro vzgojila svojega ljubimca,
da jej izkazuje te dvorilnosti, dasi
še nekoliko nerodno.
»Duša moja,« jo potem nagovori,
»dušica, kako se počutite danes?«
Ona zmigne z glavo, pa ne odgo-
vori besedice.
»Kaj se ne počutite dobro v tem
kraj?« jo vpraša, ne da bi spustil
ročico.
Soba sicer ni urejena preveč raz-
košno, vendar pa kaže marsikatero

meščansko udobnost, kakor dobre in
visoke postelje, globoke naslanjače,
velike izrezljane omare, polne naj-
finejšega platna. Vrhutega največ
sobi tudi precej redkih reči velike
vrednosti, kar kaže, da so prebivalci
zelo premožni, ali morda celo bo-
gati. Zlasti je mnogo svilenih pre-
prog, pletenih in vezanih redkih kob-
erov ter mnogo lepo izdelane srebr-
nine. Vse to pa je nekako znešeno z
vseh strani in neskladno, tako da
vidiš na prvi pogled, da je pridobi-
ljeno, kakor je nanesel slučaj. Poleg
zofe, ki je izhajala iz gobelinske
delavnice, ki dela za samega kralja,
vidiš navadno slaminato stolico, in
poleg krasno emailirane srebrne po-
sode navaden ilovnat vrč.
(Dalje prihodnje.)

Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«.
Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.
Priporočajte »Jutra«!